

WESTMINSTER

Letnik XX.

Celovec, petek, 8. januar 1965

Štev. 2 (1180)

Predsednik Johnson hoče pomiritev z Vzhodom

V poslanici, ki jo je ob novem letu naslovil na ameriško ljudstvo, je predsednik Johnson zavzel stališče tudi do odnosov s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnimi državami ter se izrekel za miroljubno sporazumevanje. Izrazil je upanje, da bodo novi sovjetski voditelji obiskali Ameriko in je v tej zvezi slišati, da je bilo formalno vabilo že poslano v Moskvo; v ameriških vladnih krogih pa tudi ne izključujejo možnosti, da bi Johnson obiskal Sovjetsko zvezo.

Prav tako je Johnson napovedal, da bo letos obiskal Evropo, in sicer so za njegov obisk predvideli London, Pariz, Bonn in morda Rim. Politični opazovalci menijo, da bo do teh obiskov prišlo spomladi.

SVET NA PRAGU NOVEGA LETA:

Vodilni državniki v svojih novoletnih poslanicah

izražajo upanje, da se bo mir v novem letu še nadalje krepil

Po vsem svetu so ob vstopu v novo leto vodilni državniki naslovili na svoje narode posebne poslanice, v katerih so zavzeli stališče do raznih aktualnih vprašanj notranje politike in predvsem do perečih problemov mednarodnega položaja. Opozorili so na razvoj v lastnih državah in v svetu tekom minulega leta ter izrazili svoje mnenje tudi o razvoju v novem letu.

Čeprav se je leto 1965 v pogledu na mednarodni položaj začelo v znamenju številnih manjših in večjih lokalnih sporov, ki predstavljajo nevarnost za svetovni mir, so državniki v svojih novoletnih poslanicah skoraj brez izjeme izrazili upanje, da se bo mir v tem letu še nadalje krepil. Sploh so izjave vodilnih politikov tokrat bolj optimistične kot v zadnjih letih in je pričakovati, da bo žel mednarodni razvoj v tem letu dalje po poti miroljubnega sožitja in sporazumnega reševanja spornih vprašanj — to pa je tudi najboljše pot k ohranitvi in nadaljnji utrditvi miru v svetu.

V Avstriji so se ob novem letu obrnili na prebivalstvo vsi vodilni državniki in politiki od zveznega prezidenta dr. Schärfa ter kanclerja dr. Klause mimo posameznih ministrov do deželnih glavarjev, novoletne poslanice pa so objavile tudi politične stranke ter zbornice in druge interesne skupine. V razliko od novoletnih poslanic v drugih državah je vsekakor zanimivo, da so se avstrijski predstavniki skoraj izključno omejili le na vprašanja notranje politike in z opozorilom na bodoče naloge pozvali k enotnosti in sodelovanju.

Zvezni prezident dr. Schärf je v svoji no-

voletni poslanici poudaril, da bo leto 1965 leto važnih obletic: spomladi bo minilo dvajset let od konca druge svetovne vojne, pri nas v Avstriji pa se bomo aprila spominjali dneva, ko je bila pred dvajsetimi leti speč vzpostavljena avstrijska republika. V Avstriji smo pred dvajsetimi leti dosegli posebno obliko sodelovanja, ki odgovarja geografskemu, političnemu, gospodarskemu in družbenemu položaju naše republike. Sodelovanje mož in žena, ki Avstrijo ljubijo, ki v Avstrijo verujejo in nimajo drugega državnopolitičnega cilja kot srečno bodočnost neodvisne, svobodne in nevtralne Avstrije,

se je obneslo; tega sodelovanja naša država tudi v bodoče ne bo mogla pogrešati."

Koroški deželni glavar Wedenig je ob novem letu spomnil na uspešni gospodarski razvoj dežele v minulem letu in med drugim omenil tudi slavnostno otvoritev podjunske železnice, ko se je slavnost razvila v „pristno in nepopačeno manifestacijo mirnega sožitja nemško in slovensko govorečega prebivalstva“. Na področju kulture je deželni glavar naglasil, da pripade največji državno- in deželnapolitični pomen kulturni izmenjavi s sosednjima deželama Slovenijo in Furlanijo ter glede nadaljnjega demokratičnega razvoja poudaril, da je v demokratični skupnosti dovoljeno delati le tisto, kar je mogoče zagovarjati in kar ne kali tolerance, jedra demokracije.

Vodilni državniki drugih držav so ob novem letu zavzeli stališče tudi do mednarodnega položaja. Predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito je dejal, da je trenutni položaj v svetu zelo nestabilen, vendar je prepričan, da se bo s prizadevanjem vseh miroljubnih sil sveta ohranil mir in se bo razvijalo tako zaželeno mednarodno sodelovanje na novih, sodobnih temeljih. Ameriški predsednik Johnson je poslal novoletne poslanice sovjetskima voditeljema Mikojanu in Kosiginu, v katerih izraža upanje, da bodo v novem letu storjeni nadaljnji koraki na poti k razorožitvi in kontroli jedrskega orožja. Že minulo leto je prineslo na nekaterih področjih bistvene uspehe, toda veliki mednarodni problemi so ostali nerešeni in najnujnejša naloga za nas vse je in ostane, da utrdimo temelje svetovnega miru.

Predsednik indijske vlade Šastri je v svoji novoletni poslanici govoril o težnjah narodov sveta po miru, pravici in napredku. Poudariti je treba elemente sodelovanja, ne pa spopadov, je dejal in naglasil, da bi bilo treba imeti ustanovno listino OZN za „dokument zaupanja v prihodnost človečanstva“. Zahodnonemški kancler Erhard je v poslanici predsedniku sovjetske vlade Kosiginu izrazil upanje, da se bodo v novem letu izboljšali tudi odnosi med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo ter izjavil, da goji upanje v skupno razumevanje in da se bo mir v svetu okrepil. Novi italijanski predsednik Saragat je poudaril prepričanje, da bo v novem letu mir ne le ohranjen, temveč da bo postal s skupnim delovanjem razumevanja in dobre volje še trdnjši, medtem ko je alžirski predsednik Ben Bela za leto 1965 predvidel „zmage narodov v boju za neodvisnost, napredek in mir“ ter izrazil željo, da bi bilo to leto zaznamovano z zmagoslavjem in utrditvijo miru. Predsednik norveške vlade Gerhardsen je opozoril na potrebo, da bi prenehali širiti jedrsko orožje in poudaril, da Norveška zavrača tako orožje. Pozdravil je težnje po pomiritvi v svetu in izrazil upanje, da se bodo te težnje v novem letu še okrepile.

Zaskrbljenost zaradi širjenja jedrskega orožja je naglasil tudi novi predsednik britanske vlade Wilson, ki je izrazil upanje, da bo v novi etapi razgovorov med državniki mogoče globlje razumeti potrebo po zmanjševanju jedrske nevarnosti. Predsednik državnega sveta Vzhodne Nemčije Ulbricht je opozoril na nevarnost, ki jo predstavlja prizadevanje Zahodne Nemčije, da bi svojo vojsko opremila z jedrskim orožjem; zavzel se je za razgovore o normalizaciji odnosov med obema nemškima državama in dejal, da so taki razgovori mogoči. Centralni komite KP Sovjetske zveze, prezidij vrhovnega sovjeta in sovjetska vlada pa so izrazili prepričanje, da bo novo leto prineslo nadaljnje uspehe pri gradnji komunizma ter pri sodelovanju socialističnih držav pri združevanju sil miru, svobode in napredka v boju proti imperializmu, kolonializmu in agresiji v svetu. „To naj bo leto krepitve miru in varnosti narodov.“

Minister dr. Kreisky:

Avstrija in Jugoslavija primer dobrih sosedskih odnosov

Ob novem letu je zunanji minister dr. Kreisky dal intervju za radio Ljubljana in je ob tej priložnosti zavzel stališče do posameznih vprašanj v zvezi z odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo. Poudaril je, da so ti odnosi zelo dobri in lahko služijo kot vzor, kako lahko je mogoče ustvariti trajne dobre odnose tudi med dvema državama z različno družbeno ureditvijo. „Razumljivo pa je tudi odnose med Avstrijo in Jugoslavijo mogoče še naprej razvijati, kajti v pozitivnem smislu ni nobenih meja za odnose med dvema državama.“

Minister dr. Kreisky je napovedal, da bo letos obiskal Jugoslavijo zvezni kancler dr. Klaus ter naglasil, da taki obiski lahko veliko prispevajo k medsebojnemu razumevanju. „Osebnih stiki so dragocenejši, kot mnogokrat prevladuje mnenje, in mislim, da ravnano s takimi obiski na tej ravni lahko veliko prispevamo k nadaljnjemu izboljšanju dobrososedskih odnosov.“ Kot nadaljnje možnosti je minister navedel poglobitev kulturne izmenjave in poživitev tujskega prometa ter izrazil prepričanje, da bo tudi v trgovinskih pogajanjih uspelo doseči zadovoljivo rešitev. Zlasti pa bi duhu dobrih odnosov odgovorjalo, če bi — kakor je bilo pred nedavnim predlagano v jugoslovanski skupščini — odpravili vize med obema državama.

Končno je zavzel minister dr. Kreisky stališče tudi do vprašanja slovenske manjšine v Avstriji in med drugim dejal: Zelo dobro vem, da ima slovenska manjšina v Avstriji še odprte želje, toda vsak, ki presoja stvari pošteno in objektivno, bo moral priznati, da je bilo v tej smeri že veliko storjenega. Nočem tajiti, da ima manjšina vedno spet želje, saj to spada k njenemu bistvu, vendar vsega ni mogoče izpolniti čez noč. Pač pa sem mnenja, da mora Avstrija s svojimi manjšinami ne glede na to, da so po številu majhne, vzorno ravnati, kajti v odnosu do manjšin se mora izražati duh evropske tolerance.

Prvi polčas Generalne skupščine OZN

S koncem minulega leta se je zaključil tudi prvi del zasedanja 19. Generalne skupščine OZN ter je njen predsednik določil, da bo nadaljevala delo 18. januarja. Prvi polčas Generalne skupščine je minil v znamenju velikih notranjih težav, pred katerimi se je znašla svetovna organizacija predvsem zaradi finančno-ustavne krize, povzročene s protivljenjem nekaterih držav, da bi prispevale za vzdrževanje mirovniških sil OZN. Končno pa je generalnemu sekretarju U Tantu le uspelo, da je organizacijo obvaroval pred usodnimi odločitvami, ki bi lahko pomenile konec tega mednarodnega foruma. S pozivom vsem članicam, naj prispevajo prostovoljne prispevke v „Sklad za nujno pomoč OZN“, je bila dosežena kompromisna rešitev, ki bo v drugem delu za-

Vsi prisrčno vabljeni na tradicionalni

ki bo v soboto, dne 16. januarja 1965
s pričetkom ob 20. uri
v veliki dvorani
in stranskih prostorih Delavske zbornice v Celovcu

SLOVENSKI OKTET, mednarodno znani
pevski ansambel iz Ljubljane

Sodelujejo: KVINTET BRATOV PETRIČ s pevske solisti
iz Maribora

TRIO BARDORFER s pevske solisti iz Kranja

Vstopnice po 25 šilingov v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Slovenska prosvetna zveza

NEMŠKI PASTOR M. NIEMÖLLER:

»Nihče ne veruje v miroljubnost Zahodne Nemčije«

Mednarodno znani zahodnonemški borec za mir, razorožitev, miroljubno sožitje in demokracijo, pastor Martin Niemöller, eden izmed predsednikov svetovne zveze cerkva in aktivni udeleženec svetovnih kongresov za mir, je močno razburil duhove v Zahodni Nemčiji. Objavil je namreč članek, v katerem je brez vsakega olupševanja prikazal današnji položaj v Zahodni Nemčiji in na podlagi konkretnih dejstev orisal povojno zahodnonemško stvarnost v taki luči, kot se doslej v Zahodni Nemčiji še nihče ni drznil javno storiti.

V Zahodni Nemčiji živimo, kot bi nas radi prepričali, v demokraciji — je zapisal Niemöller — toda ta »demokracija« ima s tistim, kar se je z njo razumelo poprej, skupno le še golo ime. Politične stranke si prizadevajo samo za oblast, prav malo pa so jim mar narodni interesi. Volivcev ne sprašujejo o miru ali vojni, o razorožitvi ali oborožitvi, življenju ali smrti, temveč morajo zgolj izročiti svoje volilne lističe in plačevati davke. V času od enih do drugih volitev je narod nem; kdor spregovori, ga prisilijo k molku.

Po Niemöllerjevem mnenju se je politiki zvezne vlade v Bonnu posrečilo doseči, da »zdaj ni naroda in nemara tudi ne vlade na svetu, ki bi venjela v miroljubnost Zahodne Nemčije«. Edina država, ki bi jo spričlo njene vsesplošne nepriljubljenosti lahko vzporejali z Zahodno Nemčijo, je Južnoafriška unija. »Verwoerd in Seebom sta imeni, za katerima današnji človeški rod sluti personifikacijo nečlovečnosti.«

S posebno ostrino je Niemöller napadel sklep zahodnonemške vlade, po katerem bodo letos maja zastareli nacistični zločini. »Jasno je, pravi Niemöller, da se bo s tem sklepom še bolj poglobilo nezaupanje v zahodnonemško zunanjo politiko. Hitler je mrtev, vendar nam to v veliki svetovni politiki nič ne pomaga, če je vsakdo prepričan, da nemški narod ni bil Hitlerjeva žrtev, temveč da je bil Hitler samo otrok nemškega duha. Hitler je torej lahko mrtev, vendar pa more ta duh vzgajati druge otroke, in prav to je ravno kar tudi odkrito začel.«

sedanja Generalne skupščine omogočila normalno delo.

Tik pred prekinitvijo zasedanja je Generalna skupščina sprejela resolucijo o ustanovitvi stalne svetovne gospodarske konference, katere naloga bo, da skuša zmanjšati prepad med razvitimi državami in deželami v razvoju. Predlog za ustanovitev take organizacije je dala lanskoletna svetovna konferenca OZN za trgovino in razvoj v Ženevi. Prav tako pa je uspelo rešiti tudi vprašanje novih nestalnih članov Varnostnega sveta, vendar je v tej zvezi prišlo do dogodka, kot ga zgodovina OZN še ne pozna: ker je bila v Varnostni svet izvoljena tudi Malezija, je Indonezija sklenila, da izstopi iz OZN, kar je v mednarodni javnosti vzbudilo veliko zaskrbljenost.

Vprašanje evropske oskrbe z mesom

Razvoj na trgu s kmetijskimi pridelki je v zadnjih letih jasno pokazal, s kakšno naglico kmetijski trg lahko preide iz stanja prenasitosti v stanje pomanjkanja. Prvič smo to spoznali na trgu s surovim maslom, tekom zadnjih dveh let pa tudi na trgu z mesom. Morebiti ne bo trajalo dolgo, ko bomo pričeli v Evropi z vso resnostjo jemati na znanje, da tudi ponudba mleka in krompirja ne zadošča več povpraševanju.

Če primerjamo zahodnoevropski uvoz kmetijskih pridelkov leta 1962 in 1963, potem vidimo, da je v tem času nazadovol uvoz jajc, ječmena in pšenice, da pa je zelo vidno napredoval uvoz koruze, mesa, masla in sira.

V tem razdobju se je uvoz pšenice v Zahodno Evropo zmanjšal za 3%, uvoz ječmena in jajc pa za 12%. V istem razdobju je narasel uvoz sira, masla in mesa za 19%, uvoz koruze pa za 44%. Pri tem je treba upoštevati, da je v tem razdobju predstavljalo meso 13,5% kmetijskega uvoza v Zahodno Evropo, medtem ko ga je koruza predstavljala le 5,1, surovo maslo 2,7 in sir 1,8 odstotka.

Vsekakor je med letom 1962 in 1963 uvoz klavnih goved in govejega mesa v Zahodni Evropi narasel za 260.000 ton na 1,27 milijona ton, uvoz klavnih prašičev, svinjskega mesa, šunke in slanina pa za 26.000 ton na 756 tisoč ton. Pri prašičih in pri svinjskem mesu krije Zahodna Evropa svoje potrebe do 83% z medsebojno trgovino, pri goveji živini in govejem mesu pa komaj do 55%. Njena odvisnost od tretjih držav na tem področju je torej zelo velika.

V letu 1964 je uvoz mesa v Zahodno Evropo še naprej naraščal. Francija, ki je doslej veljala znotraj Zahodne Evrope za glavnega oskrbovalca z mesom, je lani že v prvem polletju znižala svoj izvoz mesa od 34 tisoč na 8000 ton. Uvoz iz vzhodnoevropskih dežel se že od leta 1960 drži na okroglo 8,7 odstotka zahodnoevropskega uvoza in ne narašča več, ker tudi v vzhodnoevropskih deželah povpraševanje za mesom nagleje narašča kot njegova proizvodnja.

Posebno občutno postaja v Zahodni Evropi pomanjkanje govejega mesa, ki so ga morale njene države že v letu 1963 do dveh petim uvažati iz izvencemskih dežel, med katerimi pa je glavni dosedanj izvoznik, Argentina, lani zmanjšal svoj izvoz v Zahodno Evropo za blizu 50 odstotkov.

V letu 1964 je prišlo predvsem do pomembnega povečanja zahodnoevropskega uvoza klavnih goved in govejega mesa. Med uvoznike se je vrstila tudi Francija, ki je v prvem polletju 1964 povečala svoj uvoz govejega mesa za petkrat. Zahodna Nemčija in Italija sta ga povečali za 45 in 29%, čeprav se medtem njihov uvoz klavne živine skoraj nič ni znižal. Tudi Velika Britanija je lani močno povečala svoj uvoz klavnih goved in govejega mesa. Če pri tem upoštevamo, da se lani tudi ponudba klavnih prašičev in svinjskega mesa v Zahodni Evropi — skupno gledano — ni bistveno povečala, potem lahko rečemo, da Zahodna Evropa in z njo Evropa vstopata v obdobje, v katerem cene mesa ne bodo odvisne od povpraševanja, marveč od ponudbe. To stanje pa bo trajalo tako dolgo, dokler ne bo postala proizvodnja mesa — zlasti govejega — za kmečkega producenta zanimivejša, kot je. Koncem koncev je v Zahodni Evropi v glavnem od njega odvisno, kakšna bo v bodoče na njenem trgu ponudba mesa in mleka, kajti kmetijska veleposest se je proizvodnji obojega že itak odpovedala, ker so za njo bolj mikavne cene žita in sladkorne pese.

Dohodki iz davkov se zboljšujejo

Ugoden gospodarski razvoj, ki smo ga v državi zabeležili v minulem letu, se po podatkih za prvih 11 mesecev minulega leta kaže tudi v dotoku davkov v državno blagajno. V novembru je prišlo v državno blagajno skupno 4,4 milijarde šilingov na davkih in pristojbinah, od česar je ostalo v državni blagajni 2,9 milijarde šilingov, kar je za 13% več, kot je bilo v tem mesecu predvidenih dohodkov. Posebno močno so dohodki državne blagajne v tem mesecu narasli iz davka na blagovni promet in iz carin.

S tem se je dotok v državno blagajno precej izravnal z dohodki, kakor jih je pričakoval državni proračun. Oktobra so bili dohodki še za 380 milijonov šilingov nižji od pričakovanih, novembra pa se je razlika skrčila na 43 milijonov šilingov.

OBČNI ZBOR KMETIJSKE ZBORNICE:

Več sredstev za pospeševanje razvoja kmetijstva

V torek je v Celovcu skoraj po 11 mesecih presledka spet zasedal občni zbor kmetijske zbornice. Dnevni red je obsegal poročilo predsednika, letni zaključek za leto 1963 in proračun za leto 1965. Ob koncu je občni zbor sklenil resolucijo z utemeljeno zahtevo po nadaljnjem zvišanju proizvodne cene mleka.

Uvodoma je prezident zaprisegel dr. Mirta Zwitter, ki je za Mirkom Kumrom kot zbornični svetnik Skupnosti južnokoroških kmetov nastopil svojo funkcijo v kmetijski zbornici. V svojem govoru na poročilo predsednika, drž. posl. Gruberja, je dr. Mirt Zwitter kritiziral prezidij, ker v letu 1964 v nasprotju z zakonom ni sklical obveznega drugega občnega zbora. V svojem govoru je zahteval zakonite osnove za volitve krajevnih kmetič (Ortsbäuerin), ki jih zbornica še vedno samo imenuje. K poročilu prezidenta je dejal, da je mnenja, da je delo zbornice v letu 1964 pomagalo koroškim kmetom korak naprej, vendar z njim niso bile izčrpane vse možnosti, ker je na južnem Koroškem manjkalo izobraževalnega dela zbornice v slovenskem jeziku. Sploh je treba ugotoviti, da v delu zbornice na južnem Koroškem manjka psihološko pravih prijemov.

Letni zaključek za leto 1963 kaže, da je imela zbornica nad 100 milijonov šilingov prometa in da ji je koncem leta preostalo še 14,3 milijona šilingov denarja za leto 1964. Na področju pospeševanja kmetijstva je bila deležna 11,7 milijona šilingov prispevkov od deželne vlade in 33,8 milijona prispevkov od zvezne vlade.

Proračun za leto 1965 predvideva za poklicno zastopstvo 7,371.000 šilingov dohodkov in 7,837.000 izdatkov. Primanjkljaj 467.000 šilingov bo krila koroška deželna vlada, ki bo dala letos zbornici še 12,8 milijona šilingov za pospeševanje kmetijstva.

(Podrobneje poročilo sledi na 4. strani)

Evropski lesni trg v letu 1964

Po poročilih gospodarske komisije OZN za Evropo je bilo leto 1964 rekordno leto na njenem lesnem trgu. Tako v pogledu proizvodnje lesa kot trgovine z njim in njihove potrošnje je leto 1964 prekosilo vsa pričakovanja.

Že v letu 1963 je doseglo 12 evropskih držav, ki so glavne izvoznice lesa iglavcev, rekordno raven v povojnem razdobju. Ta razvoj je trajal tudi lani. Že v prvem polletju 1964 je prišlo na evropski trg 2,3 milijona standardov, kar je za 21% več od povojnega rekorda, ki je bil dosežen v prvem polletju leta 1963.

V letih 1958 do 1963 se je potrošnja v državah neto uvoznicah povečala za 24%, vendar je začela v zadnjih letih stopnja naraščanja upadati. V državah neto izvoznicah se je potrošnja v zadnjih petih letih zmanjšala za okroglo 9%. To pojasnjujejo s tem, da so začeli les iglavcev nadomeščati z drugimi lesnimi proizvodi. Tako se je n. pr. v zadnjih petih letih celotna potrošnja Poljske, ČSSR in Romunije zmanjšala za več kot pol milijona standardov na 1,9 milijona standardov. Povpraševanje po državah uvoznicah je vendar ostalo v prvem polletju 1964 še vedno zelo veliko. Le Italija je zaradi svoje gospodarske stagnacije skrčila svoj uvoz za 30%.

Evropska proizvodnja žaganega lesa listavcev je bila v zadnjem desetletju v nenehnem porastu. Leta 1963 je dosegla 14,5 milijona kubičnih metrov. Kakor pričakujejo, se je ta proizvodnja lani povečala za nadaljnji milijon kubičnih metrov. Navzlic temu narašča tako evropski uvoz hlodovine listavcev kot njihovega rezanega lesa. V zadnjih petih letih se je uvoz hlodovine povečal za 40, uvoz ža-

ganega lesa pa za 25%. Najbolj se je lani povečal uvoz lesa listavcev iz Afrike.

Do nadaljnega izboljšanja je prišlo tudi na trgu celuloznega lesa, kjer je proizvodnja hitreje naraščala od zmogljivosti industrije. V prvem polletju se je uvoz celuloznega lesa povečal za 58% na okroglo 4 milijone kubičnih metrov. Pri tem sta se pričela pomanjkanje surovin ali pa pretirano visoki stroški v zvezi z nabavo surovin vedno očitneje pojavljati (kot pereč problem povečanja proizvodnje industrije, ki predeluje celulozni les).

Kemična industrija v državah SEV

Vzhodnoevropske države, ki so združene v SEV, posvečajo zadnja leta veliko pozornost razvoju kemične industrije. Tako se je n. pr. v zadnjih 12 letih proizvodnja kemične industrije v Bolgariji in Romuniji povečala za 1000%, na Madžarskem in na Poljskem za 600%, v ČSSR in v Sovjetski zvezi pa za 500%. Posebno naglo se po teh deželah razvija proizvodnja plastičnih mas, sintetičnih vlaken in mineralnih gnojil.

Kemična industrija daje čedalje več proizvodov za blagovno izmenjavo med državami članicami SEV. Zaradi kooperacije kemične industrije teh dežel je že leta 1962 blagovna izmenjava dosegla obseg 200.000 ton sintetičnega kavčuka, 170.000 ton kemičnih sredstev za varstvo rastlin, nad 100.000 ton plastičnih smol in nad 200.000 ton kemičnih vlaken. Leta 1963 so dežele SEV izvozile nad 1,5 milijona ton dušičnih gnojil, okoli 3 milijone ton fosfornih gnojil in surovin za njihovo proizvodnjo ter nad 2 milijona ton kalijevih gnojil.

Minister Bock predsednik EFTA

Po tozadavnem dogovoru je s 1. januarjem 1965 prešlo predsedstvo v ministrskem svetu EFTA za pol leta na Avstrijo. Mesto predsednika EFTA je do 30. junija 1965 prevzel avstrijski minister za trgovino in obnovo dr. Fritz Bock.

Z istim dnem je EFTA znižala svoje carine za nadaljnjih 10% na 30% višine, ko jih je pričela zniževati. Letošnje znižanje velja za vse vrste blaga, izvzemši agrarne in ribiške produkte. Posebne olajšave je EFTA priznala le Portugalski in Norveški ter Finski, ki se je priključila k EFTA.

S 1. januarjem je tudi Evropska gospodarska skupnost znižala svoje carine za nadaljnjih 10%. S tem je znižala carine za industrijsko blago na 30% izhodiščnih carin, pri liberaliziranih agrarnih produktih na 40%, pri ostalih kmetijskih pridelkih pa na 45%.

S tem dnem je tudi v EGS mesto predsednika ministrskega sveta prešlo od Zahodne Nemčije na Francijo. Francija hoče v tem polletju, ko ima predsedstvo v svojih rokah spraviti trg s kmetijskimi pridelki pod skupno streho. Pri tem gre za to, da bo poenoteno cen žita, ki je bilo sklenjeno 15. decembra, sledilo tudi poenotenje cen govejega mesa, riža in mlekarjskih produktov.

Minister Bock ima seveda v EFTA druge skrbi kot pa njegov francoski kolega v EGS. V EFTA bo v prvem polletju tekočega leta šlo predvsem za to, da premosti nezaupanje, ki ga je sprožil samovoljni ukrep

britanske vlade, ko je zvišala carine na uvoz golovega blaga. Neprijetno utegne biti ministru Bocku predsedstvo v EFTA tudi še zaradi avstrijskih prizadevanj za priključitev k EGS, toliko bolj, ker je sam najvnetejši zagovornik te priključitve.

Ugoden razvoj jugoslovanske industrije

Poročila o razvoju jugoslovanske industrije v prvih 11 mesecih kažejo na izredno ugoden razvoj v letu 1964. Celotna industrijska proizvodnja se je namreč v času od januarja do novembra 1964 povečala za 16 odstotkov. Nekatere industrije pa so to stopnjo porasta vidno prekoračile. To velja zlasti za elektroindustrijo in tobačno industrijo, katerih proizvodnja se je povečala za 33 oziroma 39%, nadalje za kovinsko industrijo, za industrijo gume, za industrijo nekovin in za kemično industrijo, katerih proizvodnja se je povečala za več kot 20 odstotkov. Slabše od povprečja so odrezale industrija gradbenega materiala, grafična industrija, tekstilna industrija in črna metalurgija, nadalje proizvodnja elektroenergije, barvasta metalurgija in proizvodnja premoga. Vendar so vse te panoge imele lani večjo proizvodnjo kot v istem razdobju leta 1963. Slabše je odrezalo le jugoslovansko ladjedelništvo, ki je proizvodnjo leta 1963 doseglo le z 89 odstotki.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Generalna skupščina OZN je za novo nestalne članice Varnostnega sveta izvolila Jordanijo (za leto 1965, medtem ko bo leta 1966 zavzela njeno mesto republika Mali), Malezijo, Nizozemsko in Urugvaj, ki so zasedle mesta, katero so v zadnjih letih zavzemale Norveška, Češkoslovaška, Maroko in Brazilija. Zaradi izvolitve Malezije je prišlo do resnega spora z Indonezijo, katere je kot prva v zgodovini OZN izstopila iz svetovne organizacije.

LEOPOLDVILLE. — Čombejav režim v Kongu še vedno ni uspel, da bi zagotovil mir in varnost v državi. Zaradi tega je kongoška vlada tudi sklenila odložiti volitve, ki bi morale biti leta februarja. Nova ustava zahteva, da morajo biti volitve do maja, po informacijah iz Leopoldville so sedaj volitve odložili do druge polovice marca.

PEKING. — Agencija Hsinhua poroča, da so kitajske letalske sile sestrelile spet neko ameriško izvidniško letalo, in sicer nad osrednjim južnim delom Kitajske.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je zahteval od svojih gospodarskih svetovalcev, naj mu izdelajo študijo o načrtih nekaterih družb, ki napovedujejo podražitev jekla. Svetovalci naj bi predložili, kakšne inflacijske posledice utegne imeti ta podražitev v Ameriki.

KAIRO. — Kakor je bilo objavljeno v Kairu, bodo 26. marca letos v Združeni arabski republiki predsedniške volitve. Ni nobenega dvoma, da bo znova izvoljen sedanji predsednik ZAR Naser.

RIO DE JANEIRO. — Peronistično gibanje v Argentini je objavilo manifest, v katerem obtožuje vlado predsednika Illie, da ne predstavlja legitimnega izraza ljudske volje. Hkrati so peronisti obtožili vlado, da je skovala mednarodno zaroto, ki ima namen prepričati vrtnice Peronu v Argentino.

BERLIN. — Za božične in novoletne praznike je bil med vzhodnonemško vlado in zahodnoberlinskim senatom sklenjen nov sporazum, po katerem je okoli 700.000 prebivalcev zahodnega Berlina lahko obiskalo svojce v vzhodnem delu mesta. Na obeh straneh so izrazili zadovoljstvo nad uspešnim uveljavljanjem sporazuma o obiskih, ki pomeni korak naprej v normalizaciji odnosov. Menijo, da so s tem ustvarjeni ugodni pogoji za nadaljevanje pogajanj o ureditvi več drugih spornih vprašanj med obema deloma Berlina.

PEKING. — Na plenarni seji vsekitajske skupščine ljudskih predstavnikov so izvolili najvišje državne funkcionarje LR Kitajske. Za predsednika LR Kitajske je bil znova izvoljen Liu Sao Ci, za njegovega namestnika pa Sun Cin Lin in Dun Bu. Prav tako je bil ponovno izvoljen Ču En Lai za predsednika državnega sveta, Ču De pa za predsednika stalnega komiteja vsekitajske skupščine ljudskih predstavnikov.

TOKIO. — Predsednik sovjetske vlade Kosigin je poslal predsedniku japonske vlade Eisaku Sato valilo, naj obišče Sovjetsko zvezo. V svojem pismu izrazi Kosigin upanje, da bo ta obisk prispeval h krepljivi sovjetsko-japonskega prijateljstva in razširitvi gospodarske menjave med obema državama. Sovjetska zveza je — pravi Kosigin — pripravljena na pogajanja o sklenitvi sporazuma z Japonsko na področju civilnega letalstva in izmenjave konzularnih predstavnikov.

WASHINGTON. — Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva je izrazil obžalovanje zaradi odločitve malezijske vlade, da bo zavrnila ameriško posojilo za nakup orožja. Svoj sklep je Malezija utemeljila s tem, da so ameriški pogoji nesprejemljivi.

MOSKVA. — V Leningradu so zgradili najmočnejšo turbino na svetu s kapaciteto 508 MW. Montirali jo bodo na hidrocentrali na Jeniseju pri Krasnojarsku.

STOCKHOLM. — Švedski minister za industrijo in trgovino Gunnar Lange je izjavil, da je posem izključeno, da bi Švedska pristopila k EGS. Poudaril je, da ostaja Švedska solidarna z ostalimi članicami v EFTA.

NEW YORK. — Ameriški državljani poljskega pokraja so na sestanku v New Yorku sprejeli resolucijo, v kateri obsojajo sklep zahodnonemške vlade, po katerem bo 8. maja 1965 prenehala z zasledovanjem nacističnih vojnih zločincev. Podobne proteste so poslate tudi razne druge organizacije iz Amerike in številnih drugih držav širom po svetu.

OSLO. — Norveški zunanji minister Halvard Lange je izjavil, da namerava Norveška v OZN sprožiti novo pobudo za omejitev atomskega oroževanja. Ta stvar je bistvenega pomena za nadaljnji pozitivni razvoj mednarodnih odnosov, je dejal Lange, zato bo norveška delegacija v OZN navezala stike z delegacijami drugih držav, ki so z nami vred zaskrbljene in ki hkrati z nami želijo, da bi dosegli sporazum o tem.

MOSKVA. — Nad 9 milijonov delavcev in uslužbenec v trgovini, komunalnih službah, prosvetnih in založniških ustanovah ter v republiških in krajevnih organih je z začetkom tega leta dobilo zvišane plače za 23 do 25 odstotkov.

BERLIN. — Zahodnonemške oblasti so prepovedale delegaciji svobodne nemške mladine iz Halle, da bi obiskala Zahodno Nemčijo. Delegacija delavske mladine iz Halle, največjega kemijskega industrijskega središča Vzhodne Nemčije, bi morala s predstavniki mladine v Oberhausnu izmenjati izkušnje in navezati tesnejše stike.

WASHINGTON. — V zadnjih mesecih je opazili stalno padanje številna prostovoljcev za ameriško vojsko. Zaradi tega razvoja ni izključeno, da bodo številno ameriških vojakov, ki je doslej znašalo 2.490.000 mož, znižali za 50 do 100 tisoč oseb, kar bi obrambnemu ministru olajšalo ureditvi nečrni, po katerem namerava izdatke za obrambo letno zmanjšati za 500 milijonov dolarjev.

DUSSELDORF. — Protestantški pastir Arnold Haumann iz Essna v Zahodni Nemčiji je ostro napadel cerkev in izjavil, da sedijo danes na plovitih cerkvenih položajih bivši nacistični duhovniki, ki so spadal med vnete podpornike nacističnega režima. Haumann hoče, da bi tudi „mali Eichmanni“ iz duhovniškega kroga odgnili zavesno nad svojo preteklostjo.

DUNAJ. — Koncem decembra 1964 je bilo v Avstriji 94.930 javljenih brezposelnih, kar je za 10.000 oseb ali 9,5% manj kot istega časa leto poprej. Na Koroškem jih je bilo ob koncu minulega leta 13.070, to je za 681 manj kot ob koncu leta 1963.

Ivan Grafenauer

Le nekaj mesecev pred dopolnitvijo 85. leta starosti je prejšnji teden umrl v Ljubljani naš ziljski rojak prof. dr. Ivan Grafenauer, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, tajnik razreda za filološke in literarne vede akademije, upravnik njenega Inštituta za slovensko narodopisje ter častni član Slavističnega društva, Slovenskega etnografskega društva in mednarodnega narodopisnega društva.

Ivan Grafenauer se je rodil 7. marca 1880 v Veliki vasi pri Brdu v šmohorskem okraju. Po ljudski šoli na Brdu in v Beljaku ter gimnaziji v Beljaku je na dunajski univerzi študiral slavistiko in germanistiko. Prvo službo je nastopil na gimnaziji v Kranju, pozneje je služboval v Ljubljani, kjer mu je bilo poverjeno začasno višje šolsko nadzorstvo. Vendar Grafenauer ni bil le odličen, v stroki široko razgledan šolnik, marveč se je že v dijaških letih začel baviti tudi z znanstvenim delom ter si je kot priznan filolog, literarni zgodovinar in zlasti kot raziskovalec slovenskega ljudskega slovtva pridobil sloves strokovnjaka evropskega in svetovnega merila.

Svoje znanstveno delovanje je začel na področju literarne zgodovine ter je spisal in objavil dolgo vrsto razprav o posameznih literarno-zgodovinskih problemih; največje priznanje pa na tem področju še danes uživa njegova »Kratka zgodovina slovenskega slovtva«. Pozneje ga je povsem pritegnilo slovensko ljudsko slovtvo in je v njegovo raziskovanje uvedel povsem nove metode in nove poglede. Nastala je vrsta mojstrskih razprav, med katerimi predstavlja nedvomno višek njegova knjiga o Lepi Vidi. Desetletju raziskovanja pripovednih pesmi — objavil je vzorni pregled »Narodno pesništvo« — je sledilo povečano zanimanje za slovensko ljudsko prozo, kjer je postavil nov mejnik s široko zastavljenim delom »Slovenske pripovedke o kralju Matjažu«. Leta 1951 je ustanovil Inštitut za slovensko narodopisje, katerega upravnik je bil do smrti.

Že zgodaj sta Grafenauerjevo ime in delo prodrli tudi v mednarodno znanstveno javnost; lani jeseni je povsem zaslužen postal častni član International Society for Folk Narrative Research. Ob svoji smrti je zapustil okoli 70 narodopisnih del, od katerih bi že nekatera posamezna zadostovala, da mu zagotove sloves narodopisca evropskega in svetovnega formata.

Velike kulturne manifestacije

Med kulturno-umetniškimi prireditvami, ki se bodo tekom letošnjega leta izvršile širše po Avstriji, je tudi mnogo velikih manifestacij, katere imajo že večletno tradicijo in sega njihov sloves daleč preko meja Avstrije. To velja zlasti za posamezne kulturno-umetniške festivale, prirejane pod naslovom kulturnih in poletnih iger ali tednov. Celotni seznam tovrstnih prireditev seveda še ni znan, zalo navajamo tukaj le najvažnejše.

Začetek bodo napravili v Salzburgu, kjer bo od 22. do 28. januarja »Mozartov teden«, ki bo obsegal šest orkestralnih in solističnih koncertov. V času od 22. maja do 20. junija bodo na Dunaju spet »Slavnostni teden«, katere bodo letos pripravili pod geslom »Umetnost v svobodi«. Gledališki del festivala bo poleg predstav vseh dunajskih gledališč vključeval tudi gostovanja priznanih inozemskih ansamblov: Theatre de France iz Pariza, baleta Boljšoj teatra iz Moskve, Sadler Wells Opera-Company iz Anglije ter Haizlip-Stoiber-Production iz New Yorka. V koncertnem sporedu so predvidena gostovanja simfoničnega orkestra moskovskega radia, simfoničnega orkestra iz Londona ter Cleveland-orkestra iz Amerike. Tradicionalni »Evropski pogovori« bodo letos prirejeni kot »mostovi med Vzhodom in Zahodom«.

Poletne igre se bodo začele v Forchten-

steinu (od srede junija do srede julija) in bodo spet v znamenju Grillparzerja. V istem času bodo poletne igre tudi v Grazu, medtem ko bo igralska sezona v Brežah trajala od 26. junija do konca avgusta in bo poleg Calderonovega »Sodnika zalmajskega« na sporedu prvič tudi delo sodobnega avtorja, namreč Brechtov »Gospod Puntila in njegov hlapec Matti«. Predstave na gradu Porcia v Spittalu bodo od srede julija do konca avgusta, ko bodo v Bad Ischl operetni tedni, v Mörbischi igre na jezeru z Abrahamovo opereto »Havajska roža«, v Melku pa uprizoritev Shakespeara. Slavnostne igre v Bregenzu (23. julij — 22. avgust) slavijo letos svojo 20-letnico kot igre na jezeru in je predviden pester spored, kateri sega od Straufjove »Noči v Benetkah« mimo Ederjevega baleta »Odi-sejeva blodenja« in Brandstätterjevega »Dneva jeze« do Grillparzerjevega »Sapho« in Nestroyjeve »Deklice iz predmestja«.

Veliko obetajo letos tudi slavnostne igre v Salzburgu, ki bodo trajale od 26. julija do 31. avgusta. Predvidene so nove uprizoritve »Borisa Godunova« pod vodstvom Karajana, Mozartovega »Bega iz Seraja« pod vodstvom Giorgia in Mozartove »Vrl-narice iz ljubezni«, medtem ko bo med tujimi gosti vzbujal posebno privlačnost mestni balet iz New Yorka.

Deželna galerija v Celovcu

bo odprta najkasneje letos jeseni

V celovškem mestnem gradu (Burg) so v teku obsežna dela, da bi starodavno poslopje še letos temeljito obnovili in končno spet uredili prostore za Deželno galerijo, katere mora že vsa povojna leta »gostovati« v Deželnem muzeju. Ob naraščajočem številu umetniških razstav je postalo pomanjkanje ustreznih lokacij za Deželno galerijo čedalje bolj pereče, hkrati pa je imenovana ustanova zašla v velike težave tudi zaradi tega, ker vsled manjkajočih prostorov ni mogla v zadovoljivi meri izpolnjevati svojo nalogo posredovanja umetnin domačih in tujih umetnikov širši javnosti.

Obnovitvena dela v gradu so napredovala že tako daleč, da računajo z otvoritvijo Deželne galerije najkasneje letos jeseni, morda pa celo že meseca maja. Vhod v galerijo bo urejen iz Grajske ulice (Burggasse) in bo vodil skozi grajsko kapelico (z znamenitimi Frommillerjevimi freskami) v zgornje nadstropje, kjer bodo prostori galerije urejeni in opremljeni po sodobnih vidikih, ki bodo prirejanje razstav omogočili tudi v zimskih mesecih. V razstavne prostore bodo vključeni tudi hodniki z arkadami, ki dajejo grajskemu dvorišču izredno lepo podobo. Sploh bo celovški mestni grad (leta 1586 so ga deželni stanovci zgradili kot plemiško šolo, današnja oblika pa je dobil leta 1747) po zaključeni obnovi eno najlepših poslopij mesta in s tem primerna lokacija za Deželno galerijo.

Tudi Gradiščanska bo dobila svojo lastno Deželno galerijo, in sicer v poslopju gradiščanskega Deželnega muzeja v Zeleznem (Eisenstadt). Za potrebne adaptacije, s katerimi bodo začeli še letos, je dala deželna vlada na razpolgo 10.000 šilingov, prosvetno ministrstvo pa je v ta namen prispevalo subvencijo v višini 100.000 šilingov.

Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze

za leto 1965 obsega naslednje knjige:

- **KOROŠKI KOLEDAR** za leto 1965, 120 strani pestre vsebine in lepih ilustracij
- **France Planina: SLOVENIJA IN NJENI KRAJI**, opis pokrajinskih značilnosti, zgodovinskega razvoja in kulturnega življenja 256 strani besedila, 32 strani slikovnih prilog in zemljevid
- **France Bevk: IZ ISKRE POŽAR**, zgodovinska povest za mlade bralce, ilustracije Toneta Kralja, 112 strani.
- **Viktor Nekrasov: V RODNEM MESTU**, roman sodobnega sovjetskega pisatelja, 236 strani
- **Ciril Cvečko: POGLED V GLASBENO UMETNOST**, poljuden prikaz zgodovine in razvoja glasbene umetnosti, 128 strani, vinjete Vladimira Lakoviča in 16 strani slikovnih prilog.

Celotna zbirka petih knjig samo 30 šilingov pri krajevnih prosvetnih društvih ali v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Wulfengasse.

Dr. Janko Pleterski:

Progresivne težnje med Slovenci na Koroškem

Decembra 1919 je Jugoslovanska socialdemokratska stranka izdala proglas koroškemu ljudstvu, ki ga je sestavil Rudolf Golouh. V njem najprej ugotavlja, da je določba o plebiscitu na Koroškem posledica imperialistične politike antantnih sil, nato pa nastopi proti nemško nacionalističnim geslom, ki jih je vseboval nek letak avstrijskih socialnih demokratov, čeprav upa, da gre za potvorbo. K vprašanju, kakšno stališče naj ljudje zavzamejo na dan glasovanja, pravi: »Slovenski Korošci (pod tem imenom razumemo tudi tiste Slovence, ki jih je avstrijska germanizacija slovenskemu narodu več ali manj odtujila) morajo pač vsi glasovati za narodnost, kateri pripadajo, to se pravi za Jugoslavijo, ker je tudi sploh zona A pretežno čisto slovenska, kar izkazujejo celo bivša avstrijska slovenskemu življu sovražna ljudska štetja. Vsako drugo glasovanje bi bilo nenaravno, zgrešeno, bi bilo le v prid nemškemu nacionalizmu, ki ga mi ravno tako sovražimo kakor jugoslovanskega ali katerega koli. Kdor daje Koroščem drugačna navodila, kdor jih sili, da bi glasovali za nemški nacionalizem, ta ni socialist, ta

ni prijatelj koroškega ljudstva! Nemške Korošce, ki bi kot manjšina prišli v Jugoslavijo, pa vabi, naj se pridružijo jugoslovanski socialni demokraciji v skupnem boju za politični in gospodarski napredek Jugoslavije, obenem pa naj kot nacionalna manjšina povedo svoje zahteve, da bi jih jugoslovanska socialna demokracija lahko zagovarjala.²⁰ Sirjenje jugoslovanske socialne demokracije na Koroškem pa je ljubljanska vlada, kot smo videli, na vso moč zatirala. Vprašanje je tudi, koliko bi ta agitacija pri koroškem delavstvu bila uspešna glede na to, da je jugoslovanska socialna demokracija s sodelovanjem v deželni vladi na podoben način služila svojim meščanskim strankam kot je to delala avstrijska na Koroškem.

Proletariat v Mežiški dolini se je priključil JSDS, v Rožu in v celovški okolici pa je svoj pristop k JSDS odklonil kljub vabilu te stranke.²¹ Pozneje so se menda nekatere organizacije v coni A vendarle včla-

nile v JSDS (Pliberk, Reberca), a so dejansko ostale popolnoma pod vplivom celovškega vodstva. Saj je ta vpliv segal tedaj tudi čez mejo cone A v Mežiško dolino, čeprav je ta že dokončno pripadala Jugoslaviji. Lovro Kuhar je tedaj ugotavljal, da so socialdemokratske organizacije v Mežiški dolini »vsled tega popolnoma nesposobne za kako razredno akcijo in vegetirajo pod pečatom nacionalističnih stremeljenj.«²²

Drugačen uspeh bi verjetno imela agitacija komunistične stranke Jugoslavije, ki so jo pa jugoslovanske oblasti še veliko bolj preganjale kot socialdemokratsko. Že maja 1920 je slovensko glasilo komunistične stranke »Rdeči prapor« opozarjalo slovenske meščansko politiko: »Iz tega (iz odklonitve vstopa v JSDS, op. pis.) izhaja, da ta del koroškega proletariata odklanja politično Jugoslavijo in da stoji popolnoma pod vplivom sosednje Nem. Avstrije. Tu je vsaka negacija bedasta! In pri tem omenjamo, da je proletariat po pretežni večini slovenski... Dolžnost delavske stranke (komunistov) je,

da se zavzame za nas Korošce, da nas privede nazaj na pot čistega razrednega boja. Ona naj s svojim jasnim programom pokaže zavednemu delavstvu, kaj hoče, kar ji ne bo težko in simpatije slov. kor. proletariata se bodo ogrele zanjo. Naši meščanski vladi pa kličemo: Ako ste res tako iskreni rodoljubi, pustite nam delovanje v coni A. Le edino mi smo v stanju pridobiti plasti ljudstva za Jugoslavijo.«²³ Pisec tega svarila je bil Lovro Kuhar - Prežihov Voranc.

V rokopisu za dva članka, ki ju je Prežihov Voranc pripravil po drugi svetovni vojni, beremo, da so komunisti v Avstriji takrat bili še zelo slabi in da jih na koroškem plebiscitnem ozemlju dejansko še ni bilo. V Jugoslaviji pa je bilo komunistično gibanje že močno in v Guštanju je bila komunistična organizacija ustanovljena že dokaj pred plebiscitom in je bila sploh ena najstarejših takih organizacij na Slovenskem. »Iz Guštanja smo hoteli zanesti naše stališče o rešitvi koroškega vprašanja na samo Koroško. Toda nismo dobili dovoljenja za en sam shod ali sestanek, dasiravno je KPJ takrat bila še legalna. Le v samem Guštanju smo smeli sklicati eno zborovanje, zato ker Mežiška dolina ni spadala pod

KULTURNE DROBTINE

● V Novi Gorici so pred nedavnim odprli Ljudsko knjižnico, ki ima trenutno 3656 lposlovnih, poljudnoznanstvenih in drugih knjig ter poseben mladinski oddelk z več kot 2000 mladinskimi knjigami in slikanicami.

● V moskovskem konservatoriju je bila premiera novega dela sovjetskega skladatelja Dmitrija Sostakoviča »Usmilitev Sienka Razina«. Skladatelj je zložil svoje delo po pesnitvi iz nove zbirke pesmi Jevgenija Jevlusenka o Izgradnji Sibirije; pesnilev se nanaša na usodo legendarnega vodje kmečkega upora v 17. stoletju Sienka Razina, ki so ga usmrtili na sedanjem Rdečem trgu v Moskvi. Premiera je bila v okviru festivala »Ruska zima«.

● Pri londonski založbi Calder je izšla biografija Pauline Viardot, prijateljice znanega ruskega pisatelja Turgenjeva, katere je trideset let »vladala« v Evropi kot prima donna assoluta. Avtor knjige je April Fitzlyon.

● Sarajevska univerza slavi svojo 15-letnico. Za uvod v proslavo so odprli sodobno opremljena inštitute za fiziko, kemijo in matematiko ter novo univerzitetno žilnico, ki lahko sprejme 350 študentov. Ob tej priložnosti so odprli tudi dve razstavi. V Sarajevu je zdaj 16 fakultet z več kot 12.000 rednih in izrednih študentov. Dosele so dale te fakultete že okrog 20.000 strokovnjakov z raznih področij gospodarskega in družbenega življenja; blizu 1000 diplomantov si je pridobilo tudi doktorski naziv. Pred drugo svetovno vojno republika Bosna in Hercegovina ni imela nobene fakultete.

● Znani indijski dirigent Zubin Mehta bo sodeloval na letošnjih slavnostnih igrah v Salzburgu, kjer bo imel glasbeno vodstvo pri novi uprizoritvi Mozartove opere »Beg iz Seraja«.

UNESCO proti razprodaji kulturnih dobrin

Na svoji zadnji konferenci se je UNESCO v posebni resoluciji izrekla proti nedovoljenim akcijam pri uvozu in izvozu kulturnih dobrin in predlagala ukrepe, s katerimi naj bi članice UNESCO zavarovale svoje kulturne dobrine, ki so velikega pomena za ohranitev kulturne dediščine posamezne države, pred »odselitvijo« v tujino. Med take dobrine spadajo med drugim dela upodabljalno umetnosti in arhitekture, rokopisi, knjige, narodopisni spomeniki ter znanstvene zbirke in arhivi.

20) »Naprej« III, št. 268 z dne 25. decembra 1919, Zgodovinski arhiv KPJ, knj. V, str. 405 do 406.

21) »Rdeči prapor«, 29. maja 1920, št. 3.

22) »Rdeči prapor«, 23. oktobra 1920, št. 42.

23) »Rdeči prapor«, 29. maja 1920, št. 3.

24) Koncept člankov Prežihovega Voranca »Reportaža o Koroški« in »Borba KPJ za Koroško« iz zbirke Draga Druškoviča, prepis v arhivu Inštituta za narodnosna vprašanja v Ljubljani. Članek »Reportaža o Koroški« izšel v Delovški anotonosti III/1947 (14. 11. št. 7. 25) »Rdeči prapor«, 18. avgusta 1920, št. 23. 26) Glej opomba 24.

Geschehen
in

Südkärnten

Unter diesem Titel werden wir von Zeit zu Zeit Kurzberichte über Ereignisse und Veranstaltungen in Südkärnten bringen. Wir hoffen, daß wir damit dem schon öfters geäußerten Wunsche der deutschsprachigen Freunde unseres Blattes entgegenkommen werden.

Unsere Kurzberichte beginnen wir heute mit einem Rückblick auf derartige Ereignisse und Veranstaltungen im Jahre 1964.

Im Rahmen des Kulturaustausches Kärnten — Slowenien gastierte am 7. und 8. 3. die Oper des Slowenischen Nationaltheaters aus Ljubljana in Klagenfurt (Celovec). Bei diesem in den Nachkriegsjahren schon traditionell gewordenen Gastspiel brachte sie im Klagenfurter Stadttheater Verdis Oper „Macbeth“ und Ponicchiellis Oper „Giacinta“ zur Aufführung.

Das Ensemble des Klagenfurter Stadttheaters erwiderte im selben Kulturaustausch den Besuch am 29. 3. und gastierte in der Oper Ljubljana mit Raymonds Operette „Maske in Blau“.

Der slowenische Kulturverein „Biserica“ in Klagenfurt veranstaltete am 3. April in Klagenfurt einen gutbesuchten Lichtbildvortrag „2000 km quer durch Jugoslawien in Bild, Wort und Musik“. Derselben Vortrag veranstaltete der Verein in Bleiburg (Pibler), Ludmannsdorf (Bilčovs) und Ferlach (Barovlje), hier in Zusammenarbeit mit dem Kulturamt der Stadtgemeinde.

Der slowenische Kulturverein „Zvezda“ in Keutschach (Hoditz) feierte am 5. sein sechzigjähriges Bestandsjubiläum. Am selben Tag feierte auch der Slowenische Kulturverein „Danica“ in St. Veit im Jauntal (St. Vid v Podjuni) sein fünfzigjähriges Bestandsjubiläum. An der Festveranstaltung in St. Veit im Jauntal nahm auch Landeshauptmann Ferdinand Wedenig teil.

Das Orchester der Slowenischen Philharmonie aus Ljubljana gab am 8. 5. im großen Saal des Konzerthauses sein alljährliches Gastkonzert in Klagenfurt. Unter dem Dirigenten Bogo Leskovsek spielte das Orchester die Ouvertüre zu Glinkas Oper „Ruslan und Ludmila“, Uroš Kreks Konzert für Violine und Orchester mit dem Violinisten Rok Klopčič und Dvoraks Siebente Symphonie.

Das Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt veranstaltete am 31. 5. im großen Saal der Arbeiterkammer in Klagenfurt seine alljährliche Festakademie. Bei der zweiten Matura an diesem Gymnasium traten 20 Studenten an, die alle die Reifeprüfung bestanden. Im Schuljahr 1963-64 waren am Gymnasium 323 Schüler.

Der Leiter der Volksschule in Abtei (Apače), Rudolf Vouk, wurde am 11. 7. zum Bezirksinspektor für das zweisprachige Schulwesen in Kärnten bestellt.

Der Slowenische Studentenverband in Kärnten veranstaltete am 12. 7. im großen Saal der Arbeiterkammer in Klagenfurt aus Anlaß des 550. Jahrestages der letzten Herzogeneinsetzung am Zollfeld eine gutbesuchte Gedenkfeier, bei welcher auch slowenische Mittelschülervereinigungen aus Triest (Triest) und Görz (Gorica) mitwirkten.

Die freundschaftlichen Beziehungen zwischen den Grenzstädten Ferlach und Tržič jenseits des Loibpases entwickeln sich immer besser. Am 19. Juli gastierte die Blasmusikkapelle Ferlach in Tržič und Krize, später kam es zu einem Gegenbesuch der Blasmusikkapelle des Arbeiter-Kulturvereines „Svoboda“ aus Tržič in Ferlach.

Der Verband der slowenischen Ausgesiedelten in Kärnten veranstaltete am 30. 8. am Thurnersee (Zablatniško jezero) ein Treffen der slowenischen Kärntner Familien, die in der Nazizeit von ihren Höfen vertrieben und aus Kärnten ausgesiedelt wurden.

Der Klub der slowenischen Studenten in Wien hatte in der Zeit vom 2. bis 5. 9. in der slowenischen Landwirtschaftsschule in Förderlach (Podravlje) ein Seminar, bei welchem Landeshauptmann Wedenig den Vortrag „Österreich und die Kärntner Slowenen“ hielt.

Der traditionelle Bleiburger Wiesenmarkt am 6. und 7. 9. weist einen Rekord von 15.000 Besuchern auf. Über 4000 Besucher kamen im Rahmen des Kleinen Grenzverkehrs aus den benachbarten Ortschaften Sloweniens nach Bleiburg.

Eine Delegation der Gemeinde Kranj unter Führung des Präsidenten Martin Kožar stiftete der Gemeinde Eisenkappel-Vellach (Zelazna Kapla-Bela) am 25. und 26. 9. einen Freundschaftsbesuch ab und erwiderte damit den Besuch der Gemeindevorleiter der Gemeinde Eisenkappel-Vellach zur Anknüpfung von freundschaftlichen Beziehungen mit Kranj im Juli des Jahres.

Bundespräsident dr. Adolf Schärf eröffnete am 10. 10. in Bleiburg die Jauntalbahn. Bei der festlichen Eröffnung wirkten auch die Chöre der Slowenischen Kulturvereine im Jauntal mit. In Aich (Dob) wurde das Staatsoberhaupt von Vizebürgermeister Mirko Kumer namens der slowenischen Bevölkerung der Gemeinde Bleiburg begrüßt.

Der Slowenische Kulturverein in Radsberg (Raditz) feierte am 22. 11. seinen sechzigjährigen Bestand. An der Festveranstaltung nahm auch Landeshauptmann Wedenig teil.

Auf Einladung der Österreichisch-Jugoslawischen Gesellschaft in Kärnten gab der berühmte slowenische Violinist Igor Ozim aus Ljubljana am 24. 11. im großen Saal des Konzerthauses in Klagenfurt ein Konzert.

Der erste slowenische Gesangsverein „Lira“ aus Kamnik in Slowenien besuchte auf Einladung des Slowenischen Kulturverbandes in Klagenfurt nach 70 Jahren wieder Klagenfurt und veranstaltete am 29. 11. im Konzerthaus ein Chorkonzert mit internationalem Programm.

Die Schüler des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt brachten am 8. und 13. 12. im Stadttheater in Klagenfurt die slowenische Operette „Der Nikolaus kommt“ zur Aufführung.

Die vereinigten Chöre der Slowenischen Kulturverbandes in Klagenfurt veranstalteten am 12. 12. im Saal der Arbeiterkammer in St. Veit an der Glan unter den Dirigenten Valentin Hartmann und Vladimir Prušnik ein Konzert slowenischer Volks- und Kunstmusik.

Die Gemeinde Eisenkappel-Vellach veranstaltete am 20. 12. zur Ehrung der siebzehnjährigen Gemeindegänger eine Feier, bei welcher der kulturelle Teil der Feier in beiden Landessprachen abgewickelt wurde.

Koroško kmečko zastopstvo
se zaveda odgovornosti časa

Volitve so pred vrati, bi lahko rekli — če tega ne bi že prej vedeli — ko smo minuli terek v razmeroma dobro zasadenem avditoriju zasledovali potek občnega zbora kmetijske zbornice, ki je trajal polnih 8 ur in na katerem je govorilo za zadnja leta rekordno število 16 zborničnih svetnikov od 22 navzočih. Do tega je prišel opazovalec, ko je videl, da se je v agrarnopolitični debati na poročilo prezidenta oglasilo 11 svetnikov, medtem ko je bil letni obračun za 1963 sprejet brez diskusije in je k proračunu za 1965 govorilo le 5 svetnikov, od katerih pa so štirje v bistvu polemizirali med seboj.

Kdor pa bi mislil, da je bil po v resnici vnelih, tu in tam tudi zelo trdih diskusijah in polemikah občni zbor razdvojen ali celo raztrojen bi se motil. Vzdušje je bilo prav nasprotno: kljub raznim kontroverzam je bil občni zbor soglasen tako kar tiče odobritve dela zbornice v letu 1964, kakor tudi v pogledu sklepanja o obračunu za 1963 in o proračunu za 1965. Soglasen je bil tudi pri sklepanju resolucije z zahtevo po zvišanju proizvodne cene mleka za 30 grošev in v pogledu štipendiranja udeležencev na tečajih kmečke ljudske visoke šole na gradu Krastowitz, ki bo slavno odprta že v tej zimi.

Težko je v časopisnem poročilu ali reportaži — če bi tako imenovali — opisati potek občnega zbora, njegova važna težišča in iniciative, ki so bile danes v obsežni in zelo pestri diskusiji. Načelno je treba ugotoviti, da je bil potek občnega zbora zelo stvaren in — skupno gledano — konstruktiven in zaradi tega pozitiven. Prevevala ga je resna skrb za položaj kmetijstva in kmečkih ljudi v industrijski družbi, za boljše oblike vzgoje kmečke mladine, za najboljša pota v preusmeritvi kmetovanja, za pripravne oblike organiziranja kmečke samopomoči, za razvoj na področju odkupa kmetijskih pridelkov in cen, ki

rabi mineralnih gnojil še vedno na predzadnjem mestu v državi. Površina krompirja v deželi nazaduje na račun hibridne koruze, ki se vse bolj uveljavlja, ker je proizvodnja delovnotehnično enostavnejša in ker so tudi v naših pogojih donosi zelo zadovoljivi.

Ves ta razvoj zahteva dalekosežne preusmeritve kmetov, za kar pa zbornica ni dovolj pripravljena. Ta preusmeritev je zlasti potrebna v Podjuni, po Rožu in Gurah ter pri Zilji. Osem uradnikov, ki delajo na področju preusmeritve, ni v stanju izvajati preusmeritev v 25 skupnosti s 1000 člani. Treba je bolj prožnih metod v pospeševanju preusmeritve.

no naši zemlji

bodo krije proizvodne stroške in ki bodo socialno pravične, da navajam samo najvažnejša področja našega kmečkega vprašanja.

Za temi splošnimi ugotovitvami opazovalca poteka tonkovega zasedanja kmetijske zbornice še nekaj konkretnih ugotovitev, mnenj in stališč, ki so bila dana:

V preusmeritvi, ki jo doživlja koroško kmetijstvo, stopa med proizvodnimi panogami živinoreja s proizvodnjo mesa in mleka na prvo mesto. Bolj kot doslej zavzema Koroška na trgu s kladno živino v Avstriji poseben položaj. Medtem ko v ravninskih predelih drugih zveznih dežel število goveje živine pada, je na Koroškem v letu 1964 število goveje živine naraslo za 8000, število krav pa za 1000. Z ozirom na ta razvoj in z ozirom na oddaljenost od dunajskega trga je koroški eksport kladne živine v Italijo še bolj pereče vprašanje, kot je bil doslej. Za Koroško je treba na Dunaju doseči izvoz v Italijo s takimi svobostinami, kot jih ima Tirolska ali pa Predarlka v Švico.

Razveseljivo je, da je navzlic nazadovanju proizvodnje žita v zadnjih petih letih za 11% poraba originalnega semena narasla za 32%. Manj razveseljivo je, da smo Korošči v po-

Uradni dnevi

ZAVODA ZA STAROSTNO ZAVAROVANJE DELAVCEV

Deželni urad Zavoda za starostno zavarovanje delavcev ima v januarju po Koroškem naslednje uradne dneve:

8. 1. Šmohor, v uradnem posloju na upravi bolniške blagajne
13. 1. St. Vid ob Glini, Friesacher Straße 1
15. 1. Spittal ob Dravi, Lutherstraße 4
20. 1. Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1
21. 1. Wolfsberg, Weyerplatz

povsod od 8. do 12. ure dopoldne.

Novačenje na Koroškem

Vojaško poveljstvo za Koroško sporoča, da bo novačenje za vojsko izvedeno v času od 26. januarja do 22. marca 1965. K novačenju bo vpoklican letnik 1946. Kraj in čas novačenja sta razvidna iz tozadevnih razglasov, ki so nabiti na razglasnih deskah.

Od 1. januarja nove pokojnine

Na seji odbora deželnega urada za starostno zavarovanje delavcev 18. decembra so obravnavali zvišanje pokojnin, ki ga vsebuje 14. novela k ASVG. Zvišanje pokojnin bo izvedeno v dveh etapah. Prvo zvišanje je stopilo v veljavo 1. januarja 1965, druga etapa pa bo stopila v veljavo 1. julija 1965.

Pokojnine, ki so bile priznane leta 1959, so zvišane za 9%, pokojnine, ki so bile priznane leta 1960 pa za 8,7%. Pokojnine iz leta 1961 bodo zvišane za 8,6, iz leta 1962 za 7,8, iz leta 1963 pa za 5,3 odstotka. V letu 1964 priznane pokojnine bodo zvišane za 1,9 odstotka.

Trg s kladno živino in mesom je treba bolj organizirati. Pri tem pripada organizirani kvalitati prvo mesto med potrebnimi ukrepi. Velika ponudba prašičev v letošnjem prvem polletju pravzaprav ne sme biti problem, kajti skladišča mesa v državi so bila 15. decembra prazna. Lokalnih cen pri prašičih ni mogoče držati, ker že sedaj štajerci konkurirajo s cennojšjo ponudbo na celovškem trgu.

Po vojni je nosilo kmetijstvo veliko breme. 66.000 kmečkih ljudi, ki so se odselili v industrijo, je moralo zamenjati z 8000 traktorji in ustreznimi stroji. To so bile drage investicije, ker je kmetijstvo s tem lahko zamenjalo le 12.000 konj in 20.000 volov in vprežnih krav, za molznic in plemenske svinje. Ta položaj je kmetijstvu priznala tudi država z novelo na davek na dohodnino 1964, ki določa, da so vse kmetijske subvencije oproščene davka na dohodnino.

Gozdarstvo je sicer važen faktor v državi, vendar je treba upoštevati, da si veliki gozdni posestniki lahko pomagajo sami. Subvencije in kredite za gozdarstvo je treba prenesti na kmečke gozdne posestnike. Doslej so bili namreč tozadevnih kreditov deležni skoraj brezizjemno le gozdni veleposesniki.

Podeželje, zlasti hribovska področja, potrebuje nova obrtna in industrijska podjetja, da bodo ljudje lahko ostali na vasi in da ne bodo šli v prenatpana mesta, kjer je permanentna stanovanjska kriza.

Posebno pozornost mora zbornica posvetiti problemom, ki se v vedno večje meri pojavljajo z razlastitvijo in odkupom zemljišč za nove ceste, elektrarne in daljnovode električnega toka ter za naftin daljnovod, ki bo šel preko Koroške.

Kmetu je treba povedati resnico zlasti v vprašanih integracije. Kot nevtralna država imamo v kmetijstvu prijetno nalogo, da lahko veliko produciramo. To tudi moramo, ker je vprašanje prehrane najtesneje povezano z nevtralnostjo, neodvisnostjo in svobodo države.

Ti problemi, ki so bili tekom osem ur nanižani na občnem zboru kmetijske zbornice, kažejo, kako čas vse bolj zahteva, da zbornica bolj kot doslej izpolnjuje svojo nalogo kot poklicno zastopstvo. Pospeševanje kmetijstva je njena druga naloga. Istočasno pa načeti problemi potrjujejo upravičenost kritike nad zanemarjanjem rednejšega sklicevanja občnih zborov zbornice in upravičenost zahteve po psihološko pravilnejših prijemih pri pospeševanju kmetijstva.

Bogata diskusija pa je tudi pokazala, kako koristna je demokratizacija obravnavanja kmečkega vprašanja in razvijanja skupnega jezika med kmetijskimi organizacijami ter med njimi in predstavniki drugih skupin industrijske družbe. Upamo, da je bil ta občni zbor tudi nov nauk za prezidij zbornice in da bo ta sedaj pogostejše skliceval njegova zasedanja.

KOLEDAR

Petek, 8. januar: Severin
Sobota, 9. januar: Julijana
Nedelja, 10. januar: Pavel
Ponedeljek, 11. januar: Higin
Torek, 12. januar: Alfred
Sreda, 13. januar: Veronika
Četrtek, 14. januar: Hilarij

V A B I L O

Slovensko prosvetno društvo „Danica“
iz Št. Vida v Podjuni
ponovi igro

Veriga

v nedeljo, 17. januarja 1965 in sicer
ob 14.30 uri
pri Rutarju v ŽITARI VASI
ob 19.30 uri
pri Pušniku v GRABALJI VASI

Nastopa tudi TRIO KOROTAN s pevci.
Po igri v Grabalji vasi prosta zabava
s plesom.

Bilčovs

Ob novem letu je navada, da delajo po občinah tudi bilanco o ljudskem gibanju. Te navade se držimo tudi pri nas in jo bomo kakor zadnja leta dali bralcem Slovenskega vestnika v vrednost.

V letu 1964 je bilo v naši občini 29 rojstev, rodilo se je 9 deklic in 20 fantov. Večina je bila rojena v območju občine, ker našim mamicam ni treba več hoditi v porodnišnico v Celovec. Naša vežica in porzrvalovalna občinska babica Režika Špičec si je namreč uredila malo občinsko porodnišnico, kjer so mamice in njihovi malčki po porodu lepo oskrbovani.

Umrlo v minulem letu pri nas 8 oseb in sicer 4 ženske in 4 moški. Med umrlimi je bil najstarejši Pavel Boštjančič, ki je dosegel starost 86 let. Zakonsko zvezo lje sklenilo doma 9 parov, drugod pa je bilo poročenih nadaljnjih 6 parov, skupno torej 15 parov. Novoporočencem želimo mnogo sreče in družinskega razumevanja na skupni življenjski poti. Naj bi v mladih družinah gojili in čuvali domačnost in materinščino, ki je bila sveta in draga našim očetom in materam.

Zadnje dni minulega leta nas je zapustila naša poštna uradnica Hilda Pak, ki je pri nas službovala več let. Z njenim nepristranskim uradovanjem smo bili vsi zadovoljni, ker se je v svojem poslovanju posluževala obeh jezikov, ki jih govorimo pri nas. Takih uradnikov bi potrebovali v deželi še več. Na njenem novem službenem mestu v Št. Ilju ji želimo obilo sreče in zadovoljstva.

TO IN ONO

od Šmohora do Labota

ŠMOHOR. — V kratkem bo dobilo tudi okrajno mesto Šmohor svojo obrtno poklicno šolo. Z njeno gradnjo bodo pričeli še letos. Dalj časa pa bo verjetno treba čakati na trgovsko šolo in na muzično-pedagoško gimnazijo ki jih občina zahteva.

STRAJA VAS. — Med občine, ki gradnjo za svoje prebivalstvo vodovode, se je vključila tudi Straja vas. Na zadnji seji so pri občini sklenili gradnjo vodovoda za Drevlje in Strajo vas ter pooblastili pristojni odbor, da prične s pogajanjimi za gradnjo vodovoda v Draščah.

BELJAK. — V Beljaku so v polnem teku priprave za letošnje pustovanje. V letošnjem pustu bo v mestu 30 plesnih prireditev ter 7 pustnih sej. Dve od njih bo prenašala tudi avstrijska televizija.

BACE. — V nedeljo so izročili smučarski lift na Baumgartnerjev vrh svojemu namenu. Lift je zgradila družba »Kopalniška Baška jezero«.

KOSTANJE. — 28. decembra zvečer je pogorelo gospodarsko poslopje Tomaža Wohlfahrta v Črešnjah z vsemi stroji in zalagami krme. Tudi 10 prašičev je zgorelo. Škoda znaša več stotisoč šilingov.

SVETNA VAS. — Odkar sta odprta cesta in lift na Zingarco, se je zanimanje za smučišča na Zingarci silno povečalo. Iz Celovca vozi vsak dan zjutraj poseben avtobus v Svetno vas, od tam na Zingarco pa vsakih tri četrt ure avtolift.

DOB PRI GRABSTANJU. — Desetletni mesarski sin Štefan Holzer je postal smrtna žrtev svoje neprevidnosti, ko je za avtobusom prekal cesto, kjer ga je podrl avtomobil Heinza Kuhna na tla. Umrlo je v celovški bolnišnici.

KLOPINJSKO JEZERO. — 28. decembra so v Klopinskiem jezeru našli utonjeno žansko braz vseh dokumentov. Kakor se je pozneje izkazalo, je v jezeru utonila 51-letna upokojenka Ana Riepel iz Dobrle vasi.

VELIKOVEC. — Občine Velikovec, Ruda, Pustrica, Važenberk in Tinje so se združile v skupnost za skupno kmetijsko poklicno šolo v Velikovcu. Šola bo imela svoje prostore v tretjem nadstropju trgovsko-obrtne šole.

Skrivnost slonjega grobišča

Ali so bili sloni nekakšne domače živali prazgodovinskega človeka?

Na visoki planoti blizu Terralbe, nekaj nad 150 km severovzhodno od španskega glavnega mesta, so arheologi in antropologi izkopali ostanke iz stare kamene dobe. Odkrili so pravcato „klavnico“, v kateri so si davni Evropejci rezali in delili slonjo pečenko. Vsaj petdeset po vsej Evropi razširjenih, tako imenovanih gozdnih slonov, ki so bili visoki pet metrov in so imeli ravne okle, so takratni lovci pobili s pripomočki iz kresilnega kamna. Že leta 1888 so ob graditvi železnice naleteli na velike rjave kosti, vendar se ni takrat nihče zanimal za njih, šele na prelomu stoletja so izkopali pravcato zbirko slonjih okostnjakov in kamnitega orodja.

Potem je bilo dolgo vse tiho na tistem najdišču. Šele antropolog Clark Howell je ponovno opozoril na izredno vrednost slonjih kosti, saj gre pri tem za prvo najdišče izven Afrike. Primerjali ga je mogoče z množičnimi izkopaninami živalskih kosti na velikih afriških lovskih postajah. To je zdaleč najstarejše evropsko najdišče, kjer je mogoče neposredno proučevati dejavnost praprebivalcev naše celine. Drugod so odkrili le nekaj drobcev, najdišče pri Terralbi pa je pravcato muzej slonjih okostnjakov, ohranjenih v močvirskem blatu iz ledene dobe. Le nekaj posamičnih kosti manjka; sklepajo, da so si davni prebivalci tistega področja rezali kose mesa; arheologi so našli nekaj preklanih kosti — ljudje so očitno hoteli priti do mozga; manjkajo pa skoraj vse lobanje.

Ne le petdeset slonov, temveč tudi nekaj ducatov jelenov, divjih konj in nosorogov je nekčalo v močvirjih in jezerih, ki so približno pred 300.000 leti, torej v času med predzadnjo ledeno dobo in tisto pred njo pokrivala pokrajino.

Kako so prišle živali tja? Ali so obležale kot žrtve organiziranih lovskih pogonov? Težko si je predstavljati vse to, ker so najštevilnejše zastopani sloni, ki gotovo niso bili nepomembni nasprotniki, če jih je sku-

šal človek kamene dobe spodili v močvirje in jih tam upleniti, ko so lezli v mehko zemljo. Živali bi ulegnile bili žrtve stepskih požarov, ki so se jim skušale izogniti in so zabredle v močvirje. V Pikermiju (Grčija) so našli na tisoče terciarskih zebr, slonov, gazel, opic in žiraf, ki so jih takšni požari pogladi čez čeri v množično smrt. Ni izključeno, da so bila močvirja pri Terralbi nekakšno živalsko pokopališče, kamor je hodil takratni človek kot mrhovinar. Mogo-

Ledena doba

Za antropologe je človek otrok pleistocenske ledene dobe, ki se je začela približno pred milijon leti. Takrat se je moral človek prilagoditi hudim podnebnim spremembam in zaradi neugodnosti in surovosti narave se je pospešil njegov razvoj.

Že od nekdaj je težko točneje določiti to obdobje. Erozijska je na kopnem že skoraj popolnoma zbrisala sledove prvih pleistocenskih ledenikov. Na mrzlem, mirnem oceanskem dnu, kjer so se obdržali prazgodovinski ostanke, se je že nabrala tako debela plast poznejših usedlin, da tam ni mogoče dognati nič točnejšega. Cilindrične sonde, ki so jih zvrtili, niso segle do plasti z začetka ledene dobe. Zato so si znanstveniki dolgo razbijali glave, kako bi točneje dognali, kdaj je pravzaprav bil pleistocen; vpraševali so se, ali se je ledena doba začela nenadoma in v vsej svoji ostrini, ali je hud mraz prizadel hipoma vso zemeljsko skorjo. Pred kratkim so v ameriški reviji »Science« oceanografi B. Ericson, M. Ewing, in G. Wollin objavili nove in obetajoče dokazke za reševanja vseh teh vprašanj. Trije oceanografi so ugotovili, da na poševnih delih oceanskega dna od časa do časa »zbršijo« sedimente. Debele plasti mlajših usedlin enostavno izginejo drugam in odkrijejo starejše.

Na 43 raziskovalnih potovanjih so nabrali približno 3000 primerkov s sondami izkopane zemlje, med katerimi so našli osem takih, ki po vsej verjetnosti segajo dovolj daleč nazaj. Štiri so izkopali blizu Bahamskih otokov, dva v srednjem Atlantiku, enega blizu brazilske obale, enega pa v Indijskem oceanu. V vseh teh je jasno viden kakih 10 do 15 cm debel pas, ki dokazuje nenadno spremembo v strukturi ostanikov malih oceanskih bitij. Tisti del, ki je pod tem trakom, je poln drobnih zvezdastih fosilov starodavnih enoceličnih rastlin. Nad pasom pa teh fosilov ni mogoče najti. Očitno je, da so nenadoma izumrli.

Oceanografi razlagajo, da so omenjeni zvezdasti fosili živel milijone in milijone let v topleni, nespremenljivem oceanu pred pleistocenom. Ozek trak usedline, v katerem se pozna, da so izumrli, predstavlja obdobje manj kot 6000 let, in v tem času, ki je za geološke pojme nadvse kratek, se je moralo zgoditi nekaj drastičnega z vodo, v kateri so živel. Najbolj verjetno je to spremembo povzročila nenadna ohladitev ob začetku pleistocena, ko so prvi veliki ledeniki polzeli po kopnem. Ker manjkajo deli omenjenih osmih sondnih pri-

če je tudi, da je to množično grobišče posledica vročih plinov ogljikove kisline, ki so uhajali iz zemlje in v katerih so se živali zadušile.

Naravoslovce zanima, zakaj je v tem grobišču razmeroma največ mladih slonovih okostnjakov. Ob tem ne izključujejo možnosti, da so imeli ljudje iz prvega obdobja najstarejše kamene dobe na evropski celini neke vrste domače živali, in sicer slone!

Skrivnosti je cela vrsta. Dejstvo je le, da so takratni prebivalci s kamnitimi pripomočki rezali s slonov kose mesa in zaradi mozga cepili kosti, mogoče pa so na robu močvirja, ki je bilo bogato plena, prirejali tudi svoje »slonje pojedine«.

merkov, ni mogoče točno določiti, v katerem času je prišlo do tega uničenja starih vrst. Vendar pa so trije oceanografi razmeroma z gotovostjo dognali, da je to bilo pred 800.000 leti ali pa tudi veliko prej. To bi bilo ravno dovolj časa, da so se človekovi predniki razvili do današnje stopnje.

Zakaj se je zemlja nenadoma ohladila? Na to ni mogoče odgovoriti povsem zanesljivo, ker so se tvorile nove gorske verige, ki so ovirale ozračje, da ni moglo prosto cirkulirati. Ta domneva, ki so jo številni znanstveniki dolgo podpirali, ne zadovoljuje več — iz preprostega vzroka: zato, ker se pogorja ne tvorijo tako hitro.

Ericson se zavzema za teorijo, da je v ledeni dobi sonce v intervalih oddajalo manj toplote. V toplejših obdobjih, ki so bila med ledenimi, se je stopila večina ledu, iz katerega so bili ledeniki. Nikjer pa ni zagotovljeno, da ne bi moglo priti spet do nove ledene dobe. Lahko da zdaj uživa človeštvo eno od toplejših dob — med dvoma ledenima — ki se lahko vsak čas konča. Ko bi se spet vrnil hud mraz, bi brez dvoma izumrla cela vrsta sedanjih rastlinskih in živalskih vrst.

1400 let bi lahko živel ČE BI LEGLI VSAKO JESEN K ZIMSKEMU SPANJU

1400 let bi doživel človek, če bi vsako leto prespal tri do štiri mesece v zimskem snu. To trdi ameriški geografsko društvo, katerega izjava sloni na sledečem argumentu: živali, ki spe zimski sen, žive 20-krat dlje od tistih, ki zime ne prespe. To dejstvo je spodbudilo nekatere ameriške znanstvenike, da so začeli proučevati ta pojav.

Podaljšanje življenja je važno tudi za kozmično raziskovanje. Preden bodo v bodočnosti kozmonavti pristali na silno oddaljenih planetih, bodo morali potovati desetine in celo stotine let. Če bi pa lahko »spali zimsko spanje«, bi bil problem daljnih letov delno rešen.

»Človekov dan« ni dolg 24 ur

V štiriindvajsetih urah mora človek spati, delati, delovati... cel kup opravil! 24 ur ureja naš življenjski ritem — s časovno nenatančnostjo za nekaj sekund smo tako uglaseni v takt z vrtenjem naše Zemlje.

Ritmičnega potekanja naših življenjskih nalog ne predpisujejo samo družbene obveznosti, ampak je prilagojeno tudi naši »notranji uri«: večina ljudi se zbudi ob določeni uri, se počuti slabo, ko s hitrim letalom že v nekaj urah prebiti čas — preleti številne meridiane — in se na začetku ne more urediti po novem krajevnem času.

Znanstvenike je zanimalo, če je človeški »notranji ritem« zares uglasen na štiriindvajseturne cikle.

Profesorja Aschoff in Wever sta ugotovila, da funkcije človeškega telesa ne ustrezajo štiriindvajseturnemu planu, ampak da se ponavljajo po 25 urah in 54 minutah.

Ugotovitev: človek se vsako jutro prisili, da dela v nasprotju s funkcijami svojega telesa.

Od kod profesorjema nova spoznanja? Raziskav sta se lotila po tej metodi: Prostovoljce, ki so sodelovali pri poskusih, sta za 8 do 19 dni zaprla v globoko, bunkerju podobno klet. Poskusna oseba je živela v 21 kvadratnih metrov velikem prostoru, ki je bil opremljen s posteljo, mizo, pisalno mizo, omaro, hladilnikom, štedilnikom in umivalnikom, za zabavo je bil gramofon s kolekcijo plošč. Med poskusom niso imeli ljudje v kleti nobene zveze z zunanjim svetom.

Edina zveza je bil telefon — še ta le do obeh profesorjev. Hrano so naročali z magnetofonom in posebno dvigalo jim je ob najrazličnejših urah dostavljalo hrano po naročilu. Posebni avtomatični termometer jim je občasno meril temperaturo in jo tudi zapisal.

»Poskusni zajčki« — po navadi študentje, ki so se v samotni pripravljali na izpite — so imeli vsega, samo ure ne.

Prvo jutro so se skoro vsi zbudili prej kot po navadi — očitno zaradi razburjenja. V vseh naslednjih dneh pa so vsi prespali uro, ko sicer po navadi vstajajo. Toda zvečer so delali tri ure dalj kot po navadi. Že v šestih dneh se je delavnik časovno tako zakasnil, da so poskusne osebe vstajale šele na začetku popoldneva.

Tudi delovanje telesa se je vključilo v nov ritem: potek telesne temperature in izločanje. Po 18 dneh so bile poskusne osebe že natančno za 32 ur in 30 minut v »zamudi«.

Ko so spet prišli na dan in so se morale vživeti nazaj v 24-urni dan, so imele težave — saj je človek očitno prilagojen 25,9-urnemu ritmu in ne 24-urnemu.

»Ali se je morda v davnini Zemlja vrtela počasneje kot danes?« se sprašuje profesor Aschoff, »in je človek ohranil stari dnevni ritem.«

Ob vprašanju gre seveda samo za razmišljanje, za špekulacijo, ki je v nasprotju z vsemi dosedanjimi izsledki znanosti.

Vseeno: dokazano je, da 24-urni dan ni »človekov dan«.

Seveda pa naj se vsakdo, ki bo menil, da je njegovo redno jutranje zamujevanje v službo sedaj znanstveno utemeljeno, zaveda, da so zanimivi poskusi dokazali tudi: človek vstaja sicer prezgodaj, toda tudi mnogo prezgodaj neha delati.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

● Svojevrsno tehniško atrakcijo so si zamislili in jo tudi izvedli Švedci na plavajočem doku v pristanišču Landskrona. Motorno ladjo »Axel Gorthon« so podaljšali na ta način, da so jo prerezali pri mostu na dvoje. Sprednji del so pomaknili naprej in vstavili med oba dela novo, 6 m dolgo vmesno konstrukcijo. Če naj verjamemo Švedom, so pomaknili 400 ton težak sprednji del na ustrezno razdaljo v pičlih 5 minutah. Nosilnost podaljšane ladje bo sedaj veliko večja.

● Paris-Nord bo novo moderno 5000 ha obširno in z dvema po štiri km dolgima stezama opremljeno letališče, ki bo predvidoma dograjeno leta 1970. Letališče bo lahko odpravilo okrog 20 milijonov potnikov na leto. Na dosedanjem letališču Le Bourget bodo po letu 1970 postopoma zmanjševali promet in ga po letu 1975 popolnoma opustili.

Okameneli smehljaj

JOŽE CIUHA

Š A N

Spet sem na poti in to je zadnje potepanje. Znova so me svarili. Vedno se najde kdoli, ki slika hudiča na vrata. Psevdoočetovska in psevdomaterinska nagnjenja:

»Nikar ne hodite. Vas res ni strah? Tolpe so tam in vedno tudi kakšni nemiri. Vedno kakšni uporniki. Nič ne berete časopisov? Tam je opij in opij je nadloga. Niste slišali za tisti upor zaradi opija? Neki narednik, ki je bil heroj osvobodilne vojne in se je hrabro boril s komunisti, se je izpridil in uprl zaradi opija.«

»Bodite pametni: nikar ne hodite. Čemu bi se podajati v nevarnost? In pomislite — če se vam kaj pripeti, prav zdaj, ko deželo skoraj že zapuščate. Človek božji, ne bodite lahkomišelnji!«

Skoraj bi mislil, da sem na nekem tujem planetu. Prepričan sem, da bi me Američan, če bi ga obiskal nekje v New Yorku, ne svaril pred gangsterji. In prav tako ne Francoz, Anglež, Italijan, Nemec ali kdor koli drugi, če bi prišel v Pariz, Marseilles, London, Rim, Hamburg, Berlin ali kamorkoli že. In vem, da bi imel prav toliko razlogov za take bojazni, če bi predtem preštudiral kriminalistične statistike teh mest. Recimo: vsak dan toliko in toliko ropov, ubojev, nasilstev, da nesreč niti ne

omenjam. Kot da žeparji tatovi in hudodelci niso povsod na svetlu. Ko pa tu nekoga okradejo, je že preplah. In potem tista večna pripomba: »Uh, kako divja deželal!« in melanholičen vzdih: »Uh, kdaj bomo spet v civiliziranem svetu!«

Šanski študentje so mi pa govorili:

»Šan je čudovito lepa dežela. Vzljubili jo boste. Če imate radi planine, boste težko našli kaj lepšega.«

»Kaj pa uporniki?« sem vprašal.

»Ah, uporniki — ljudje pretiravajo. Saj so, toda držijo se v odmaknjenih krajih. Če že nanese, da se srečate z njimi, jim pač dajte, kar bodo zahtevali.«

»In kaj zahtevajo?«

Šanci imajo široke obraze z razkrečenimi kostmi. Zato so tudi njih nasmehi široki. In tako so se nasmeljali: »Denar, uro, hlače, srajco —.«

Ob 8. uri sem se z letalom dvignil iz Ranguna: spet z »dakota«. V Hehu smo prispeli ob 10.30 uri. Do Taundžija sem nadaljeval pot z avtomobilom: najprej po dolini, potem pa v strmino. Pokrajina je zelo lepa. Divja in vendar ne predivja, rumena in vendar ne ožgana. Njena lepota je epska in vedra, široka za poglede, brez utrujajočih nadrobnosti. Kot da bi jo bil zmodeliral kipar z občutkom za sozvočje velikih ploskev.

Nebo, ki je prav tako globoko in prav tako sinje kot v Rangunu, se mi je zdelo drugačno. Verjetno zaradi zlatih in sivih okrov in zaradi širokih razgledov. Cesta, po kateri je avtobus napredoval z zmerno hitrostjo, je dobra in spretno izpeljana navkreber. Avtobus je zelo rotnel, a vendar mu sapa ni pošla. Tudi voda ni zavrela. Njegovo napenjanje in sapihanje me je plašilo, toda bojazen je bila odveč.

Ko smo se iz višine ozirali v dolino pod sabo, so se odpirali čudoviti pogledi. Pokrajina je taka, ko da bi bila

sestavljena iz ogromnih teras: odprtost ji daje vedrino. Peljali smo se mimo cvetočih dreves, kar mi je vzbudilo pomladansko počutje. Pa tudi ozračje: jasnina je tu prava jasnina, brez sopare prekuhanega zraka.

Taundži, kamor smo se vzpeli, je prijetno gorsko mesto. Hiše so zidane. Zato vzbujajo v primerjavi z burmanskimi mesti občutek trdnosti in solidnosti. Leži v višini 1400 m. Pod njim sta v globini vidni dve terasi, nad njim pa dolgo in leno valovanje pokrajine doseže svoj skalnati greben. Skale so po vrhu gole, sicer pa jih zakrivajo gozdovi: planinski gozdovi z borovci in vonjem po smoli.

Najprej sem poiskal »Turist House«. Našel sem ga v rebri nad drugimi hišami in hišicami, ki z višine razkazujejo z opeko in ploščicami knite strehe. Tu sem se naselil. Drugih hotelov, razen gostišča, s katerim upravlja lokalna vlada in ki je namenjeno njenim gostom, ni. »Turist house« je kot opazovalnica. Razgledi se preko padajočih teras odprejo daleč v daljavo: v meglice razlilih obzorij. Slapovi preče svetlobe se razblinjajo v tisoče sinjih in zlatih kapljic, ki kradejo globino jasnino.

Kuhar, s katerim sva takoj začela pogovor z rokami, me je pogostil z obilnim kosilom, pač z neizogibno pečeno kokošjo, in mi ga zasladih z veliko skledo rdečih gozdnih jagod. Dišijo prav tako kot pri nas in tudi okus imajo isti: le da so nekoliko večje.

Po kosilu sem šel iskat Ko Ko Džija. Bil je med prvimi burmanskimi znanci, ki sem jih bil po prihodu v Burmo spoznal, v študentskem naselju. Ko Ko Dži je medtem že končal študije na ekonomski fakulteti in čaka zdaj na zaposlitev. Sicer sta si bila bližja z Vilkom, vendar je tudi mene, ko sem ga po krajšem tavanju našel, prijazno sprejel. Njegov oče je učitelj, zato sem hišico odkril v bližini šole.

V novem letu več sodobne iniciativnosti na vasi

Kmetijstvu in kmečkim ljudem v razvoju industrijske družbe, ko je trgovina našla v industriji svojega zvestega sopotnika v usmerjanju cen v državi in ko se za trgovino pričanja tudi industrija meddržavno povezovati in si deliti delo in proizvodnjo, ne preostane drugega, kot da končno tudi kmetje na vasi in v občini iščejo in se poslužujejo skupnega jezika tako v organizaciji kmetijske proizvodnje, v njeni mehanizaciji in v specializaciji na panoge, za katere imajo po naravi najboljše pogoje, kot v organizaciji stalnega izboljševanja kvalitete svojih pridelkov in njihovega organiziranega vnovčevanja mimo mreže prekupčevalcev.

To spoznanje, ki se je izluščilo na zadnjem občnem zboru Slovenske kmečke zveze, je treba pred našo vasjo in pred kmečkim prebivalstvom naših občin ponoviti tudi na pragu novega leta in zahtevati od njega v tej smeri večjo iniciativnost, kot jo je pokazalo doslej. Zakaj!

Če na splošno v Avstriji razmere že nekaj let silijo v to smer, silijo pri nas na Južnem Koroškem, zlasti pa med slovenskimi kmeti še bolj. Preusmeritev in specializacija v kmetovanju ter sodelovanje pri proizvodnji in prodaji niso nič drugega kot moderna kmečka samopomoč. Kmečka samopomoč in to organizirana pa je še vedno najbolj pomagala. Dokler tukaj med nami in na vasi med sosedi — ne glede na to, če stoji eden malo bolj levo, drugi pa

bolj desno — ne bomo našli skupnega jezika, nam nihče ne bo pomagal in kolo časa bo šlo preko nas in naših kmetij.

Gornje spoznanje med nami ni novo. O vprašanih preusmeritve, specializacije ter sodelovanja kmetov pri proizvodnji in prodaji se je odbor Slovenske kmečke zveze bavil že leta 1955, torej pred 10 leti. O tem priča zapisnik njegove seje dne 24. novembra 1955, iz katerega je razvidno, da so bili seji predloženi idejni načrti za specializacijo in kooperacijo na področju vzreje in pitanja prašičev, perutninarstva in poljskega zelenjadarstva. Ti načrti so šli v smeri, da bi z njihovo realizacijo okrepili gospodarski položaj našega kmeta, po drugi pa kapitalno moč naših zadrug. Žal takrat naša vas in mi vsi za konsekvenco izvedbo teh načrtov nismo bili dovolj zreli. Slišali so se celo očitki, da s temi načrti posegamo v „kmečko samostojnost“.

Medtem je minilo 10 let, razdobje, ko so drugod specializacijo in kooperacijo v kmetijstvu, o kateri mi še vedno samo razmišljamo, spravili že iz otroških povojev. Naša pot je sedaj toliko lažja, ker se je pričela tudi pri nas miselnost na vasi spreminjati in se počasi tudi pri nas pričanja konkretnije govoriti o pogojih in možnostih za proizvodne skupnosti in krožke, ki so pripravne oblike za sodobna pola kmetovanja v drobno kmečkih pogojih. Pogoji za take proizvodne skupnosti in krožke so dani tudi pri nas v Podjuni, po Rožu in Gurah ter pri Zilji, treba se je le lotiti dela.

Osnovni pogoj je tržišče. Tega pa imamo takorekoč pred nosom, veliko boljšega, kot ga imajo n. pr. jugovzhodni Štajerci. V našem območju ne ležita le Celovec in Beljak, po naših krajih se ob cvetočem turizmu po malem razvija tudi obsežna industrija. Ob približno 200.000 prebivalcih, ki živijo v našem neposrednem območju, imamo zadnja leta za prehraniti še okoli 800.000 turistov s približno 3,5 milijona prehranjenimi dnevi. Kako pomemben faktor v pogledu na možnost vnovčenja mesa, mleka, jajc, zelenjave, sadja in jagodičevja je pri nas turizem, spoznamo tudi po tem, da se v našem območju število ljudi, ki jih je treba dnevno prehraniti, od začetka junija do konca sep-

tembra poveča za 30.000, da moramo v tem času dnevno nameslo 200.000 prehraniti 230.000 ljudi.

Ali je res potrebno, da poleti uvažamo v naše kraje mleko in meso, da vozijo po naših krajih tovornjaki z napisom „Steirischer Frischeierdienst“ in da prihaja na naš trg zelenjava in jagodičevje prav tako iz Štajerske? Ali sami s primerno organizacijo proizvodnje in garancijo kvalitete, kakor jo nudijo Štajerci, res nismo v stanju, osvojiti si trg in s tem izključiti verigo prekupčevalcev, ki zaslužijo pri kilogramu daleč več kot mi za vse delo skupaj!

Kar nam pri tem manjka, je skupni jezik in spoznanje, da je eden sam na trgu anonimni in da je mogoče kmečkemu blagu dati ime le z organizirano ponudbo na trgu in z izenačenim kvaliteto blaga. Za to pa je potrebno, da pride inialtva najmanj v enaki meri iz vasi, kot prihaja zadnje čase pobuda in pomoč od zgoraj.

PODRAŽITEV ELEKTRIČNEGA TOKA: Nova posebna določila za kmetijstvo

S 1. januarjem 1965 so stopile v veljavo nove tarife za električni tok. Po teh tarifah se je električni tok, ki ga dobavlja KELAG, podražil za 7,4 odstotka. Bolj kot tok KELAGa se je podražil tok mestnih podjetij v Celovcu, Salzburgu in Innsbrucku, nadalje na Predarlškem, Salzburškem, Nižjem Avstrijskem in Gradiščanskem.

Z novimi tarifami so stopila v veljavo tudi nekatera druga določila. Med njimi so za kmetijstvo predvsem važna naslednja:

- Nadpriklopna vrednost (Überanschlußwert) se sedaj izračuna po najmočnejšem priklopljenem motorju ali orodju in ne več, kot do sedaj, po številu strojev in motorjev.
- Priklopne vrednosti so bile povišane. Na kmetijah od 5 ha velja kmetijska tarifa, če najmočnejši priklopljeni motor ali orodje ni večji od 5,5 kW. Na kmetijah do 20 ha velja kmetijska tarifa, če najmočnejši priklopljeni motor ali orodje ni večji od 7,5 kW, medtem ko je kmetijam do 30 ha meja postavljena pri 11 kW, pri kmetijah nad 30 ha pa pri 15 kW.
- Na kmetijah s turističnimi sobami se električni tok za turistične sobe obračuna po kmetijski tarifi, če kmetija nima več kot tri turistične sobe.

Od 1. aprila naprej:

Zvišanje kmečke dodatne rente

S 1. aprilom 1965 bodo kmečke dodatne rente na splošno zvišane za 10 odstotkov, dodatek za otroke pa za 9% od 53 na 58 šilingov mesečno. To izboljšanje rent je povezano tudi z zvišanjem prispevkov za kmečko dodatno rento. Osebn prispevek na lastnika kmetije se je s 1. januarjem 1965 povišal od 320 na 360 šilingov, prispevek na kmečkega otroka, nad 20 let, ki dela na kmetiji, pa od 160 na 180 šilingov. Ker je treba prispevke plačevati letno nazaj, bo treba zvišane prispevke plačati šele prihodnje leto.

Sovražniki čebel

Francoski čebelarji so ugotovili, da je zvok reaktivnih letal zelo nevaren sovražnik čebel. Ta zvok menda tako slabo vpliva na čebele, ki so na paši, da zgubijo orientacijo, vsled česar ne najdejo več svojih čebeljakov.

Vse več prašičev v Zahodni Nemčiji

Septembra 1964 so v Zahodni Nemčiji našli 19,3 milijona prašičev, kar je za 2,5 milijona več kot v istem času leta 1963. Če bo prireja prašičev tako naglo napredovala, bodo imeli do septembra 25,2 milijona prašičev pripravljenih za zakolj.

Hišica je skromna. V njej živi precejšnja družina: Ko Ko Dži ima dosti bratov in sestra. Vendar sta v prostoru, kamor sem stopil, vladala vzoren red in čistoča. Stene so bile obložene s koledarji in fotografijami. Ko Ko Dži mi je predstavil očeta in brata, ki je bil ravno doma. Z njima sem se za nekaj kratkih minut razgovoril, vtem ko sem sestri, ki je bila prav tako v sobi, samo segel v roko, nakar je izginila.

Podala sva se na ogled. Med kamnitimi hišicami se razcvetajo rožni grmi, ki spominjajo na cvetoče breskve. Vse polno jih je. Ob grmih so drevesa, na drevju pa ptice: za prišleca iz Ranguna so po krokarjih vesela sprememba. Mesto, naslonjeno na vzpetino, je videli kot naša makedonska mesta. Hiše se stiskajo druga k drugi in druga nad dugo. Sezidane so iz sivoga kamenja in opeke ter so pokrite s sivimi strehami.

Na robu mesta pod gozdom so prijetne vile, v njegovem središču cerkev in športni štadion, v lepo urejenem parku pa postopja lokalne vlade, ki so jih bili sezidali Angleži. Čeprav so zelo podobne tistim v Bombayu in Rangunu, ne delajo vsiljivega vtisa: zaradi zraka, višine in zidanih hiš. V središču mesta je še velika tržnica, ki spominja na tisto v Mičini, le da je večja. Ko Ko Dži je povedal, da živi v Tandžiju okoli 60.000 ljudi.

Ko sem se vrnil s sprehoda, je sonce zahajalo. Med meglicami v daljavi se je sploščilo in iz zlata potemnelo v škrlat. Na rdeči ploskvi so se ob zadnji svetlobi v ostrim grafičnem kontrastu zarisale suhe veje drevesa s posušenimi sadeži, podobnim našim kostanjem, le da bodice niso tako goste. Potem je rdeč balon padel v noč in zažarele so zvezde. Vtem me je tudi zazeblo. Preden sem stopil v sobo, ki služi za jedilnico, na večerjo, sem si moral čez srajco z dolgimi rokavi navleči trenirko.

Kakšno neverjetno razkošje je v teh krajih večerni hlad z ostrim zrakom v pljučih!

Dolga miza je bila pogrnjena za dva. Na enem koncu za enega, na drugem za drugega, vmes pa se je razvlekla praznina treh metrov. In tako sva si sedla nasproti: možak s košatimi, sivo bledimi lasmi, svetlimi očmi in dolgimi udi ter jaz. Pozdravil sem po angleško, kajti bil sem mlajši. Možak mi je odzdravil z istimi besedami:

„Good evening.“

Po naglasu sem spoznal, da ni ne Anglež ne Američan. Ker sva jedla molče, sem moral radovednost brzdati. Če bi ne bil poznal vseh Jugoslovancev, v Burmi, bi bil mislil, da je nemara Jugoslovane, vsekakor pa Evropejec. Molk in razmaknjenost med nama sta bila enako neprijetna.

Spoznala sva se po večerji na terasi. Sivolasi možakar je elektroinženir Nikelberg iz SSSR. Rusi gradijo v Tandžiju bolnišnico z 200 posteljami — v dar.

Pogovor z inženirjem je bil za prvo srečanje zadosti prisrčen in neprisiljen. Najprej sva govorila o Burmi, potem pa vsak o svoji deželi, o Rusiji in Jugoslaviji ter ugotovila, da so simpatije, ki jih medsebojno gojijo narodi obeh držav, kljub dogodkom v zadnjih desetih letih še vedno žive. Besede so bile za začetek nekoliko deklarativne, kot da bi bila na slavnostnem banketu in bi bila morala izmenjati že tolikokrat pogrete zdravice. Je že tako: vsakdo je navajen na določen stil, in čeprav zasledi človek v taki formi nekaj burkastega, je to vseeno lahko solidno izhodišče za prijetno poznanstvo.

Rusi in Jugoslovani ne morejo mimo politike. Nisva mogla z Genō pa tudi z Nikelbergom ne. Čeprav sva bila diplomatsko fina, sva vendar brenkala na dva različna instrumenta. Rus je z lokom medvedje drgnil ob kontrabas, jaz pa sem piskal na pastirsko balkansko

frulo: v dveh durih, vendar brez velikih disonanc. Po besedah, ki so bile kot partije pink-ponka, v kateri ni nihče tolkel in je bilo le nekaj zamahov diskretno pozvanih, sem rekel:

„Saj poznate ljudi na Balkanu: vedno smo ljubili svobodo. Že zato, ker smo se morali zanjo vedno bojevati. In še vedno jo ljubimo.“

„Že, že,“ je dejal, „toda čas se spreminja. Nihče ne more danes v svetu ostati sam.“

„Saj nismo sami. Tisto o dveh možnostih v današnjem svetu je bilo in je še vedno zmožno načelo. Razen tega pa smo najtežje, tedaj ko se je zdelo, da smo res čisto sami, že prebrodili.“

„Da, razumem,“ je odvrnil, ko da sva že zašla na ledeno ploščo. Začel sem govoriti naravnost, a se je pogovoru izognil. Rekel je le:

„Svet je pisan. Tudi mi smo šli skozi težavno obdobje. Zdaj je drugače, zdaj se vse spreminja: marsikaj se je že spremenilo, marsikaj se še bo in prepričan sem, da se bo naše prijateljstvo spet utrdilo.“

Tako hitro se je izteklo. V tem je z Američani dosti lažje: govorijo karkoli, če ne, pa vsaj preklinjajo. Mogoče mu ni bilo do pogovora. Vsak človek se ne da kar tako vsiliti toplomer, da bi mu izmeril hlad ali vročino. Gotovo je imel z ljudmi tudi več izkušenj kot jaz. Po premolku mi je prizanesljivo povedal nekaj o ženi in otrokih ter se nato zagledal v luči: utrinjale so se v slepo temo. Ne vem, o čem bi bila še govorila in kako bi se bil pogovor zasukal, če bi se ne bil v gostišču pojavil mlad možki srednjevelike rasti, s koderastimi lasmi in velikimi oblimi očmi, kar je pričalo o njegovem indijskem poreklu. Predstavil se je za vladnega oficirja. Želel se je pogovarjati z menoj. Nikelberg je odšel v svojo sobo, midva pa sva sedla za mizo. (Nadaljevanje)

Racionalizacija pitanja mladih goved

(1. nadaljevanje)

V zadnjih Obvestilih 11. 12. 1964 smo pričeli obširnejšo razpravo o pitanju mladih goved in njeni racionalizaciji s pomočjo delitve dela in rizika v kooperaciji med kmeti. Preden preidemo na podrobnejšo obravnavo možnosti racionalizacije pitanja mladih goved, dajemo še nekaj načelnih ugotovitev v razmišljanje.

PITANJE MLADIH GOVED GOSPODARSKO VEDNO BOLJ POMEMBNO

V letih po vojni se je v naši državi udomačila praksa, da so kmetje hribovitih živinorejskih področij vzrejali vole na težo 300 do 400 kg, nakar so jih prodali ravninskim kmetom v žitorodnih krajih in krajih, kjer uspeva sladkorna pesa, da so jih le-ti opitali. To delitev dela in proizvodnje mesa je država podpirala s posebnim zakonom, z zakonom o pospeševanju pitanja goved (Rindermastförderungsgesetz). Zadnja leta je vendar ta način proizvodnje mesa skoraj popolnoma prenehal. Mladi voli (Einstellochsen) so se podražili, povpraševanje za starimi pitanimi voli z dokaj mastnim mesom pa vedno bolj popušča. Med ceno mladih volov in ceno dopitanih volov ni več razlike, ki bi vzpodbujala k pitanju.

Pa tudi še tretja okoliščina je vplivala, da je ta način proizvodnje govejega mesa skoraj prenehal. Ta način proizvodnje je bil razmeroma drag. Preden je vol dorasel in preden je bil dopitan, je trajalo najmanj dve in pol leta, večinoma tri leta. Ob naraščajoči draginji delovne sile in proizvodnih sredstev v kmetijstvu je tak način pitanja dražji od pitanja mladih goved, to je bikcev in telic na težo 500 do 600 kilogramov, ki jo dosežejo v 20 do 22 mesecih starosti, hitrorastne pasme pa tudi še prej. Pri pitanju mladih goved se torej denar na kmetiji veliko hitreje obrača, kot pri pitanju starejših volov. Tudi izkupiček je z naraščajočim povpraševanjem in naraščajočo ceno za mlado, nemastno, marveč pusto goveje meso postal večji. Stari vol je v dveh in pol letih vrgel kvečjemu 9000 šilingov, medtem ko mladi bikcev v dvajsetih mesecih doraste na vrednost več kot 8000 šilingov. Ob istem delu je pri pitanju mladih bikcev mogoče na leto in bikca pridelati tudi 4400 in več šilingov, medtem ko vrže pitanje volov na leto in vola kvečjemu še 3600 šilingov.

To razmerje bo v bodoče še bolj govorilo v prid pitanja mladih goved. Zaradi padanja števila krav, ki ga zadnja leta opažamo po večini evropskih držav in zaradi naraščanja povpraševanja za mladim govejim mesom, gremo v čas, ko se bo to meso še naprej podraževalo, z njim pa bo naraščala tudi cena mladih pitovnih bikcev. Ta razvoj je tudi gospodarsko razumljiv in opravičljiv, ker je proizvodnja govejega mesa povezana z znatno večjimi proizvodnimi stroški kot pa proizvodnja svinjskega mesa. Proizvodnja govejega mesa je znatno počasnejša od proizvodnje svinjskega mesa. Od krave dobimo na leto le eno tele, od plemenske svinje vendar najmanj 15 pujskov. Tekom leta dni dobimo od zarodka plemenske svinje okoli 1500 kg mesa, od zarodka krave pa kvečjemu 400 kg. Ker pa je potrošnja govejega mesa še vedno večja od potrošnje svinjskega, je razumljivo, da bo njeno cena še naprej naraščala in da bo pitanje mladih goved čedalje bolj rentabilno.

(Se nadaljuje)

IVAN JAN

Pogleda sta se srečala

Po enournem čakanju je Thelma slednjič sprejel direktor revije »Explain«.

— Sedite, prosim, in bodite kranki — ji je takoj rekel in jo površno pogledal.

— Thelma je zardela in takoj ko je sedla, vzela iz torbice staro kuverto, v kateri je bilo pismo, ki ga je izročila direktorju.

— To je intimno pismo, staro sto let. Pisal ga je Oscar Bramer moji babici, — je pojasnjevala.

— Srce me boli, ker se ločujem od njega, toda... Sem pred poroko in ker potrebujem denar, sem pomislila, da bi utegnila biti vaša revija zainteresirana...

Direktor vzame pismo in se popraska po čelu:

— Oscar Bramer? Kdo pa je to?

Dekle je ponovno zardela:

— Pesnik. Napisal je samo nekaj pesmi, toda babica je trdila da je velik pesnik.

Direktor se zavalil v naslanjač:

— Hm, morda.

Potem pa nekoliko posmehljivo vpraša:

W A L T E R B I S I

Staro pismo

— Koliko zahtevate za to pismo?

Thelma prestrašeno pogleda v moža:

— Pet sto dolarjev! — spregovori nenadoma. — Je to preveč?

Direktorja skoraj popade smeh:

— Draga gospodična, ne gre za to, ali je premalo ali preveč. Moram vam povedati, da pismo tega gospoda ni niti najmanj zanimivo za mojo revijo, predvsem zato, ker se devetindeset odstotkov bralcev sploh ne spominja, kot se tudi jaz ne, kdo je bil ta gospod Oscar Bramer, poleg tega pa zato, ker ljudi ne zanima to, kar je bilo pred sto leti.

— Toda moji babici so ponudili veliko vsoto, kasneje pa tudi moji mami — je odgovorila dekle z drhtečim glasom.

— Drugi časi. Moji bralci želijo aktualne dogodke in da gre za resnične ljudi. Če bi mi prinesli pismo kakega znanega pevca ali filmskega igralca, takoj bi ga odkupil.

Thelma se je od žalosti vgriznila v ustnico, pograbila pismo in odšla. Najprej je pomislila, da bi odšla h kakemu drugemu časniku in pismo tam ponudila, toda zmanjkalo ji je poguma. Prav je imel direktor »Explaina«. Pesnikovo pismo, staro sto let, ni imelo danes nikakršne vrednosti.

Najbolje bo, če ga sežge. Babica prav gotovo ne bi bila zadovoljna, če bi napoklicani prebrali ljubezensko pismo Oscarja Bramerja. Samo potpeti je treba. Thelma bo počakala s poroko toliko časa, dokler ne bo prihranila dovolj denarja.

Doma je dekle prižgala svečo, da bi sežgala pismo. Šele tedaj je opazila, da je kuverta ostala pri direktorju na mizi. Sicer pa, saj ni važno, sežgati je treba vsaj pismo.

Kmalu potem se je oglašil telefon. Bil je direktor revije »Explain« osebno, ki je z razburjenim glasom vprašal, če govori z gospodično, ki mu je ponudila pismo, staro sto let.

Thelma je začutila, da se ji srce zaustavlja, njen pogled pa se je zaustavil na kupu pepela, ki je ostal za pismom. Potem je pogledala babičino sliko na steni in s trudnim glasom spregovorila:

— Žal mi je, gospod direktor, pisma ni več. Uničila sem ga. — In pošlje sramežljiv, toda herojski nasmeh babičinemu portretu. — In boljše je tako. — Thelma je bila zadovoljna.

Po trenutku tišine se je z druge strani začel slišati direktorjev glas:

— Toda kdo vas je vprašal za pismo? Me ne zanima znamka. Pravkar sem jo opazil na kuverti, ki ste jo pozabili. Gre za zelo redek primer in pripravljen sem vam plačati dvakrat večjo vsoto od tiste, ki ste jo predložili zjutraj.

Thelma začuti, kako ji od razburjenja postaja slabo. Hotela je še nekaj povedati, toda zmanjkalo ji je glasu, dokler je ni razgibal glas z one strani žice:

— Mi boste ali mi ne boste prodali to znamko?

— Kako da ne bi prodala! — je slednjič vzkljknila dekle, obesila slušalko in se sesedla na stol. Spet se je zagledala v babičino sliko in zamrmrala:

— Oprosti, babica, tako je dandanes. Ena edina znamka je danes več vredna kot pa originalno pesnikovo pismo.

Vsepovsod je ležal debel sneg. Še posebno v odročnih hribih.

V listih januarskih dneh je po štajerskih in koroških hribih že petnajst dni divjala hajka. Kaj hajka, prava ofenziva! Ljudje in živali, vsi so želeli konca. Ne samo preganjanci, temveč tudi preganjavci. Človeške sile so potekale!

Nemci so bili na smučeh. Pa ne vsi. Zato je bila v teh dneh tudi preganjavka noga težka, obleka mokra, roke prezeble, želodci oslabei. In to kljub polnim nahrbtnikom konzerv in napolnjenim čutaricam za pasovil Sicer pa je tudi njim končno začelo primanjkovati hrane.

Skupina terencev, v kateri je bila tudi mlada Silva, se je usidrala tik pod prisojnim vrhom močno zasnežene gore. Že tretji dan niso imeli kaj za pod zob. Silva, skoraj še nezrela deklica, je to prenašala edino še iz zavesti. Oslabela je in noge v kolenih so se ji nevarno šibile. Zato ji je bilo več kot prav, ko so se ustavili na tem visokem pobočju, kamor Nemcev nemara le ne bo. Sicer pa je pogon trajal že petnajst dni.

Še včeraj je gorelo v njej upanje, da bodo použili kaj toplega in vsaj delno napolnili prazne želodce. Plazili so se okoli hribovskih kmetij in oprezali. Okoli znanih in neznanih, zanesljivih in nezanesljivih. V tej stiski bi vzeli, kjer bi pač kaj dobili. Vse je namreč kazalo, da so se Nemci resno namenili odtrgati jih od zaledja. Če jih že ne bi mogli potolči, jih bodo zadrževali v zasneženih in osamelih gorah, kjer jih bosla zlahka uničila mráz in lakota.

Silva je stala ob zasneženi smreki in čez poševne travnike poželjivo gledala proti trdni kmetiji.

Tam je bilo vse mirno, le dim se je mirno in prijazno sukljal iznad strehe. Dim, ki ga je dal ogrevajoč ogenj, nad katerim se kuha slastna jed. Nič hudega, če je to samo krompir in samo čaj. Zanje, za skupino preganjanih terencev, so to zdaj oddaljene sanje in poglavitna misel. Zato Silvo odnaša v kuhinjo, v zakurjeno sobo, za peč, odnaša jo k materi, ki ne ve, kako je z njeno »punčko«, kakor jo je nežno klicala.

Sekretar Rado je šepetaje vprašal:

»Kdo bi šel gledat, če so tudi pri tej domačiji?«

Nekaj časa so vsi molčali, potem se je med šklepetanjem zob oglasila Silva:

»Grem jaz, če gre kdo z menoj!«

Mladi Gaber je molče pogledal sekretarja in se približal Silvi:

»Pojdiva!«

»Tu vaju bomo čakali. Če ne bo zaropotalo, pokličita z rutol!« je kratko dejal Rado in jima pojasnjeval: »Pojdita naokoli po gozdu!«

Silva ga je očitajoče pogledala, kot bi s tem hotela reči:

»Kaj opozarjaš. Zdaj smrt ne bi bila nič posebnega. Pa bi šel sami!«

ZA DOBRO VOLJO

Bogatemu Američanu so morali pomagati s transfuzijo krvi. Našli so kervodajalca, nekega Škota. Po uspehi operaciji je bogata nagradil kervodajalca s sto dolarji. Prihodnjič mu je za isto uslugo dal le petdeset dolarjev, tretjič pa nič. Zdravniki so se čudili. Američan pa je dejal: »Imam namreč čedalje več škotske krvi!«

»Jaz in moja žena sva eno.«
»Jaz in moja žena pa deset.«
»Kako je pa to mogoče?«
»Moja žena je ena, jaz pa ničla.«

»Veste, draga sosedo, drame me prav nič ne zanimajo. V njih na koncu zvečine vsi umrejo in to je preveč žalostno. Dosti rajši imam opere, posebno »Aido!«

»Toda saj tam na koncu žive ljudi celo zakopljejo.«

»Da, res je, a zraven vsaj pojo.«

»Človek, kaj pa rjovete, saj se zoba še dotaknil nisem.«

»Vem, ampak stojite mi na kurjem očesu.«

»Življenje ste mi rešili! Iz vode ste me izvlekli! O, kako sem vam hvaležen! Rad bi vam dal petsto šilingov, pa ne morem, ker imam pri sebi same tisočake.«

»No, nič ne de. Še enkrat skočite v vodo.«

Vse to je bilo v njenem pogledu, a je raše molčala.

Mladi in opotekajoči telesi sta se med smrekami in po snegu počasi odgugali na desno, da bi se v velikem loku približali kmetiji. Tam je življenje ali smrt, oboje je pomenilo rešitev.

Gazila sta dolgo, dolgo. Nihče ni vedel, kako dolgo, a vsi so čutili, da se čakanje vleče v neskončnost. Ob mislih na zavreto mleko, na dišeče kose kruha, na tople krompirje, ki so po listih samotnih kmetijah tako zelo dobri, na kadeč se čaj, se je lakota oglašala s podvojeno silo.

Vseh skupaj je bilo šest in šest želodcev je razgrajalo vedno bolj. Ne, treba bo odganjati misel na hrano, kajti to bi bilo zdaj pregrešno, neodpušljivo. To bi zmanjševalo odpornost in upornost, to popuščanje bi bilo zaveznik preganjavcev. Pravzaprav je bilo razgrajanje želodcev že bolj podobno onemoglim krčem, lakota je bila najhujša, najbolj napadalna drugi in tretji dan. Zdaj je bilo najhujše že za njimi. Njihovi občutki so bili že prilagojeni stradanju.

Čisto drugače pa so reagirala telesa: bila so slaba, kolena so se mehko upogibala in če bi zaropotalo, nihče ni vedel, če bodo noge mogle še služiti svojemu namenu. In to posebno zdaj, ko so jim poglavitno in skoraj edino orožje.

Silva in Gaber morata biti že blizu kmetije, so si vsi dopovedovali. Resnično sta bila le še streljaj daleč.

Od tam sta se plazila po trebuchih. Pri vseh hišah, kjer so poskusili dotle, so bile nemške zasede. Zakaj naj bi bila ta izjema?

Toda, čemu potem ležela tja, morda v pasti? Zaradi rahlega upanja, zaradi potrebe, ki prevpije ves strah, vse dvome.

Hiša je na njuni levi. Plazita se po odsonca zgoraj omehčanem snegu, da je kmalu njuna obleka mokra do zadnje niti.

Mladi Gaber je star vojak iz zaščitnice, kamor je prišel iz brigade. Ne bodo ga. Slegnil se je, slisnil nagrebljeni sneg v kepo in jo skušeno zabrisal k hiši.

Nič.

Še eno.

Tudi nič.

Zdaj mu previdno pomaga še Silva. Odkod še toliko sile, da je vrgla sneg prav k hiši?

Upanje, upanje na hrano, na toploto, na življenje.

Obmetala sta že vse dvorišče, splazila sta se še na drugo stran in se s preverjanjem zaposlila tako, da bi odkrila tudi mine, če bi bile postavljene tam okoli.

Končno sta se spogledala in si pokimala. Toda hiši sta se približala plazeč in z zadnje strani, ki je bila blizu gozda. Če bi jih pričakovala pri hiši zaseda, je na tisti strani gotovo ne bi bilo. Kvečjemu kakšna straža.

Kljuka se ni vdala. Vrata so ostala zaprta. Potiho sta potrkala, kot v partizanih že tolikokrat.

Odgovoril jima je samo votel odmev prostane kmečke veže.

Nič, drugega nič.

Splazila sta se k sprednjemu vhodu.

Nemcev ni bilo čutili, a tudi koga drugega ne. Sledov številnih obuval pa je bilo veliko. Zato sta oprezno ogledovala okoli sebe: ena sama ušesa, ene same oči so ju bile. Toda nikjer ni bilo nič slišati, ne opaziti.

Gaber je naglo udaril po vratih, stresel kljuko, toda bilo je zaklenjeno. Tedaj je snel puško in s kopitom nameril na ključavnico, da bi jo razbil. Silva je medtem strazila na oglu.

V tem hipu se je iz line zabliskalo in počilo. Takoj zatem še enkrat.

Oba sta se z neznanskimi močmi pognala za drugi vogal. Pred hišo se je razletela bomba. Kmet je bil oborožen, in zdaj se je najbrž na lastno pest lotil vsiljivih partizanov. Zanj so bili Nemci dosti boljši.

Vsa moč v mladih telesih Silve in Gabra je naenkrat splahnela in komaj sta se še odplazila nazaj v zaščito gozdov. Pregnana, še bolj oslabela, ogoljufana za nov up in oškodovana za tisto dragoceno silo, ki sta jo pustila na poti do tja. Še dobro, da kmet ni vžgal prej. Šla bi kar v hlev in odvlekla kakšno žival. Toda zdaj je kmet s streli dal znamenje za preplah in Nemci bodo vsak hip tu.

Med smrekami so se sestali brez besed. Vseh šest, še bolj lačnih, brez upov na novo kmetijo.

Taki so se privlekli pod vrh sončnega hriba.

Sonce se je že spuščalo na drugo stran, ko je čepečo in prezebajočo skupino zdramil neki šum!

Gaber, ki je nekako stražil, je na usla položil prst in se s strojnico polegnil nekaj metrov navzdol v zaščito košate smreke.

Pod njimi se je plazila smučarska kolona Nemcev.

Ali bo počilo?

Vsi so mirovali in nemški smučarji so počasi polzeli povprek. Nekateri so pogledovali za sledovi, ki so jih vteptali v sneg partizanski čevlji, a ustavljali se niso.

Smučarji so kmalu izginili. Prezebajoči terenci so bili spet brezskrbnejši.

A spet se je približal nov šum. Za smučarji je priganila nova kolona zelenih postav brez smuč. Oni so natančneje stikali za sledovi in tedaj je že počilo.

Le kje bodo terenci zbrali še toliko sile, ki so jo potrebovali za umik?

Raztepli so se že po prvih streljih. To je bilo povsem prav. A biti sam v takih okoliščinah je dokaj neprijetna in tesnoba vzbuja joča reč. Gaber je spustil še nekaj rafalov, potem pa je utihnil tudi on. Komaj se je premikal po snegu, vendar orožja ni odvrigel. Vlekel ga je za seboj, kakor je vedel in mogel.

Silva se je skotalila postrani navzdol in se ustavila v majhni grapi med nizkim grmovjem. Če za njo ne bi bilo sledov, bi kar počepnila med grmičje, ki je nudilo odlično skryvališče. Toda sledovi, sledovi! Pa je kljub sledovom ostala. Sicer ne čisto tam, kjer se je ustavila, a ko je začela gaziti, pravzaprav poskušala gaziti, da bi se čim bolj oddaljila pokanju, se je oddihovala vsaka dva, tri korake. Zdaj na kolenih, zdaj na trebuhu.

Tako se je zavlekla čez grapo na rob majhne, poševne jase. V nahrbtniku ni bilo veliko, a jo je kljub temu silno težil in vlekel k tlom. Tudi opasač z majhno pištolico ji je bil odveč. Pištolica! Morda je zdaj prišel tisti trenutek, ko ni več izbire, ko je najbolje in edino možno, da se pokončaš sam.

Izvelkla je mrzlo orožje in z njim v nežni dlani trgala sneg v celo.

Že v naslednjem hipu je na sebi živo začutila, da so se na njej ustavile neke oči. Morda je bilo tudi kaj drugega, vendar se je ustavila, dvignila pogled s snega in se ozrla čez jasico. Tedaj se je srečala s prav tako utrujenimi očmi, kot so bile njene. Le da so bile to oči možkega in da je bil ta možki Nemec, sovražnik. Oborožen Nemec, vojak Walter, ki je tudi molče pogledal okoli sebe. In ko ni bilo nikogar, je Silvi z roko zamahnil v znamenje, naj leže.

»Kameraden! Tu ni nobenega, kar vrnite se!«

Tudi v Walterjevih očeh je bilo petnajst dni naporov, tudi njegove noge in roke so bile že slabe! In še nekaj drugega je razbrala Silva v njegovih očeh: da tudi on ni bil pravi lovec na ljudi, da tudi on ni bil rad med zločinci, da tudi ne mara biti zločinec.

To je mladi Silvi spet dalo toliko moči, da ni ostala med zasneženim grmičjem. Poiskala je tovariše, ki so tudi preživeli hajko!

IVERI

● **Kompromis je umetnost, kolač tako razdeliti, da je vsakdo prepričan, da je dobil največji kos.** (Aminore Fanfani)

● **Če bi vsi politiki govorili le o tistih stvareh, o katerih nekaj razumejo, bi bilo na svetu zelo tiho.** (Groncho Marx)

● **Pri nogometni tekmi imamo dva — ali trikrat veliko priložnost, v zgodovini pa samo enkrat.** (Duncan Sandys)

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutrnanji koncert — 9.00 Pozdrav nata (razen sobota in nedelje) — 10.00 Za gospodinja — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za padeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 9. 1.: 8.05 Domači vrt — 14.15 Pozdrav nata — 15.30 Križana dekla — 15.45 O znanstvenih knjigah — 16.00 Ali poznaš Koroško — 17.15 Veseli delopust z glasbo — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Orkestralni koncert — 22.00 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 10. 1.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Glasbeni kolo — 11.00 Vedri dopoldanski koncert — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Pustni komad — 14.30 Pozdrav nata — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Samo veselje z glasbo — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Provizorij, slušna igra — 21.15 Evropske pokrajine.

Ponedeljek, 11. 1.: 8.00 Damača književnost — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladina in film — 20.15 Presvaljeni volivec — 20.30 Staroavstrijske podobe — 21.15 Za mesto in padeželje.

Torek, 12. 1.: 8.15 Jutrnanji koncert — 15.30 Samo tebi pripadam — 15.45 Koroško pesništvo — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Alhimova jabolko, slušna igra — 21.30 Lotriške narodne pesmi in plesi.

Sreda, 13. 1.: 8.15 Misli k izobraževanju kmečkih ljudi — 15.30 Ameriški plesi — 15.45 Riza Suther, nova pesnica — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govornila ura — 20.15 Manon Lescaut, lirčna drama — 21.55 Pogled v svet.

Četrtek, 14. 1.: 14.15 Poročila, objave, vreme — Za uho in peto — Koroški kulturni pregled.

Petek, 15. 1.: 14.15 Poročila, objave, vreme — Od petka da petka po naših krajih in pri naših ljudeh.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz
Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 9. 1.: 8.25 Igrajo veliki zabavni orkestri — 9.45 Četr ure v ritmu madisona — 12.15 Domače viže in napravi — 14.05 Iz oper jugoslovanskih skladateljev — 14.35 Voščila — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.15 Izložbeno okno — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 V soboto zvečer — 21.00 Zaplešite z nami — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 10. 1.: 8.00 Ledena pol, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnila, lovaršini — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Na kmečki peči — 14.00 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 17.05 Majhen nedeljski operni koncert — 18.20 Pisane skladbice — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 Plesna glasba.

Ponedeljek, 11. 1.: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz narodna zakladnica — 10.35 Naš podlistek — 12.15 Čez hrib in dol — 14.05 Arjeje iz Mozartove opere „Don Juan“ — 14.35 Voščila — 15.30 Lepe melodije — 17.05 Glasbena križanka — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Narava in človek — 20.00 Pevka Elda Viler — 20.15 Simfonični koncert — 22.10 Melodije v noči.

Torek, 12. 1.: 8.05 Veseli hribovci — 9.25 Odlomek iz opere „Car Saltan“ — 12.15 Slovenske narodne — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 15.30 V terek nasvidenje — 17.05 Koncert po žaljah poslušalcev — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.20 Človek, ki je bil, radijska igra — 21.20 Serenadni večer — 22.10 Zabavni zvoki.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sreda, 13. 1.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 10.45 Človek in zdravje — 12.15 Trio Slavka Avsenika — 12.30 Pol ure s sopranistko Victorio de Los Angeles — 14.35 Kaj in kako pojo mladi pevci — 15.30 Slovenske narodne — 17.05 Slovenski reproduktivni umetniki — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Madžarske pesmi — 20.40 Ognjeni angel, opera — 22.10 Nočni akordi.

Četrtek, 14. 1.: 8.05 Jutrnanji zabavni zvoki — 9.25 Glasbene pravljice — 12.15 Pred domačo hišo — 12.30 Orkestralne podobe iz narave — 14.05 Naši pevci v znanih operah — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtek večer — 21.00 Literarni večer — 22.10 S popevkami po svetu.

Petek, 15. 1.: 8.05 Odmevi naših krajev — 8.55 Pionirski tednik — 10.35 Novo na knjižni polici — 12.15 Vaški kvintet — 12.30 Odlomki iz slovenskih oper — 14.35 Skladbe v variacijski obliki — 15.30 Dalmatinske narodne — 15.45 Novo v znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 18.45 Kulturna kronika — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.40 Neznani Verdi — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Za ljubitelje jazza.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 9. 1.: 12.15 Znani sodobniki — 15.00 Za avtomobiliste — 15.30 Prekanec se ženi, veselogra — 18.00 Radijska univerza — 18.30 Glasbena oddaja za mladino — 19.00 Slovenski moderni samospevi — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 10. 1.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenske zborovske skladbe — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 15.00 Znani pevci — 18.00 Po družinskih in krožkih — 20.30 Iz slovenske folklore — 21.00 Vabilo na ples.

Ponedeljek, 11. 1.: 11.45 Beneški motivi — 18.00 Znanstveni leksikon — 18.30 Solistični instrumenti od 17. do 19. stoletja — 19.15 Ploščice za vas — 20.35 Cestni prizori, opera.

Torek, 12. 1.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Italijančina po radiju — 18.30 Sodobna simfonična glasba — 19.15 Pisani balončki — 21.30 Slovenske novele 19. stoletja — 21.55 Sodobna italijanska glasba.

Sreda, 13. 1.: 12.15 Okno v svet — 13.30 Prijatelna srečanja — 18.30 Skladatelji v očeh njihovih sodobnikov

Kdo bo dobil nagrado?

To vprašanje ste si v zadnjih dneh gotovo zastavljali vsi, ki ste nam poslali rešitve nagradnih križank, objavljenih v številki za božične in novoletne praznike. Vprašanje si je vsak zastavljalo v pričakovanju, da bo morda ravno on (ali ona) med tistimi, katere bo izbral muhasti žreb in jih uvrstil v skupino onih, ki bodo prejeli lepe nagrade. Gotovo: vsak, ki nam je pravočasno poslal pravilno rešitev, je imel enake možnosti, saj smo pri žrebanju upoštevali prav vse enakopravno in enakovredno, ne glede na to, kje je doma, kako mu je ime in kdo oziroma kaj je; edino merilo, po katerem smo se res ravnali, je bila pravilna rešitev. Ker pa je bilo takih mnogo mnogo več, kot je bilo razpisanih nagrad, razumljivo ne morejo biti vsi nagrajeni.

Med tiste, ki so nam poslali rešitve križanke za odrasle, je žreb razdelil pet nagrad, in sicer po naslednjem vrstnem redu: prvo nagrado — tri knjige iz zbirke ZBRANI SPISI Josipa Jurčiča — prejme Franc Černuš v Pliberku (železniška postaja); drugo nagrado — knjigo za zakonce VAJINO SKUPNO ŽIVLJENJE — Alojzija Boštjančič iz Branče vasi pri Bilčovsu; tretjo nagrado — knjigo Janka Jerija TRŽAŠKO VPRAŠANJE po drugi svetovni vojni — Angela Prager, St. Johann na Tirolskem; četrto nagrado — knjigo iz zbirke ZBRANI SPISI Ivana Tavčarja — Johan Poganitsch iz Borovelj; peto nagrado — knjigo Josefa F. Perkoniga UGRABLJENA STRD — Marica Razpet na Jesenicah (Jugoslavija).

Tudi med reševalce otroške križanke smo razdelili zelo lepe nagrade — tri knjige:

prvo nagrado — veliki slovenski mladinski leksikon MLADI VEDEŽ — dobijo Peter, Vinko in Lojzek Wieser iz Čahorč pri Kolmari vasi; drugo nagrado — knjigo Roberta L. Stevensona OTOK ZAKLADOV — Kristijan Schellander iz Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu; tretjo nagrado — Kuprinove PRIPOVEDKE — pa Milenka Gröblacher iz Škocijana v Podjuni.

Odlomitev je torej padla; zdaj veste, komu se je nasmehnila sreča pri žrebanju. Nagrajence prosimo, da knjige dvignejo v uredništvu, obema nagrajenkema izven Koroške pa bomo nagrade poslali po pošti. Veseli nas, da smo spet lahko napravili veselje nekaterim zveslim bralcem našega lista in nagrajencem prisrčno čestitamo. Vsem tistim, ki so tokrat ostali „praznih rok“, pa velja obljuba, da se bomo ob prvi priložnosti spet spomnili ljubiteljev ugank.

Za konec še nekaj besed o tokratnih križankah in rešitvah. Naše zagotovilo, da kri-

žanki nista težki, so poslani rešitve v polni meri potrdile: napačnih rešitev je bilo izredno malo in še v teh nekaj primerih imamo vtis, da je bil glavni vzrok — površnost. „Napako“, ki pravzaprav ni napaka, pa je zagrešil tudi sestavljalec križanke za odrasle, pri kateri se je izkazalo, da sta možni dve različni rešitvi, ki sta obe pravilni in smo zato tudi obe možnosti priznali za pravilni. Gre namerič za naslednje: pod 42. navpično se je vprašanje glasilo „lepilo“ in je kot odgovor pravilen tako „lim“ kakor tudi „lep“; za 46. vodoravno (tuje žensko ime) pa iz tega sledi, da sta enako pravilni „Lia“ ali „Lea“.

Zdaj pa za tiste, katerim sta se križanki morda le zdeli preležki, še pravilne rešitve.

Križanka za odrasle

Vodoravno: 1. in 58. Vsem prijateljem lepo praznovanje; 13. sin; 14. rog; 15. nje; 16. sto; 17. or; 19. kriza; 22. ad; 23. osa; 25. Ava; 26. moa; 28. angina; 31. kobra; 33. oe; 34. tek; 35. sod; 36. iti; 38. ikondor; 41. seljak; 43. Jan; 44. ban; 46. Lia (pravilno tudi Lea); 47. ti; 48. Banat; 51. re; 52. emu; 54. sol; 55. jez; 57. oo.

Navpično: 1. vsota; 2. sir; 3. en; 4. pr; 5. rok; 6. igra; 7. Anza; 8. tja; 9. ee; 10. JS; 11. eta; 12. moda; 18. psi; 20. iva; 21. dob; 23. ogranj; 24. Anton; 26. model; 27. anija; 29. NOO; 30. aer; 31. kos; 32. ata; 37. ikre; 38. kotel; 39. dar; 40. čin; 42. lim (pravilno tudi lop); 44. bala; 45. Kajin; 47a. ime; 48. bor; 49. Teo; 51. roj; 53. up; 54. SP; 56. zv; 57. on.

Križanka za otroke

Vodoravno: 1. sto; 3. at; 5. VB; 6. opis; 9. sme; 10. paž; 11. vrtec; 13. dva; 14. nos; 16. vsi; 17. oni; 19. mrk; 21. otrok; 23. inž.

Navpično: 2. tri; 4. to; 5. vi; 7. pospraviti; 8. sneženi mož; 11. vv; 12. CO; 13. dno; 15. sok; 18. NO; 20. RK; 22. rn.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 9. 1.: 12.00 Smučarske tekme v Wengenu — 17.00 Mladinski filmi — 18.33 Kaj vidimo novega? — 19.30 Čas v radiju — 20.05 Tako lepo kot danes — 21.15 Tekme v hokeju na ledu — 22.35 Film z Divjega zapada.

Nedelja, 10. 1.: 10.00 Smučarske tekme v Wengenu — 17.00 Za otroke nad 5 let — 17.30 Za otroke nad 11 let

— 19.15 Higiena in zdravje — 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek, 14. 1.: 12.15 Za smeh in dobro voljo — 17.30 Iz albuma lahke glasbe — 18.00 Italijančina po radiju — 19.15 Širimo obzorja — 20.35 Filumena Marturano, drama.

Petek, 15. 1.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 13.30 Iz glasbenih festivalov — 18.00 Bilo je nekoč — 18.30 koncertisti naše dežele — 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

— 18.08 Naš oče je živinozdravnik — 19.00 Pri oknu — 19.30 Aktualni šport — 20.15 Poslovilna darilo — 22.05 Teden dni svetovnih dogajanj.

Ponedeljek, 11. 1.: 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Svetli trenutki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Bilo je nekoč, risan film — 20.15 Zvijanje živali pozimi — 20.40 Prametni razgledi — 21.45 Pesnik in njegovo mesto.

Torek, 12. 1.: 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Razmišljanje se abstruje — 19.15 Slikarji pridejo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Jeleni v gozdu — 20.10 Svabske povesti — 21.05 Horizonti, razgledi.

Sreda, 13. 1.: 11.00 Prometni razgledi — 12.00 Svabske povesti — 17.00 Mi rokodelčimo — 17.30 Svetovna gledališče lutk — 17.52 Fury — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Ramaca — 21.40 Fabrizio, komedija.

Četrtek, 14. 1.: 12.00 Zvok iz človeške roke — 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Darilo neba — 21.30 Z našim pripočilom.

Petek, 15. 1.: 11.12 Darilo z neba — 18.33 Za ljubitelja znamk — 19.00 Trg koncem tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Dr. Johanna Marlow — 21.40 Inozemski odmev — 22.40 Jazz v ZDA.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 9. 1.: 17.40 Pravljice in bajke — 18.25 Obzornik — 18.45 Ime in priimek, mladinska igra — 19.30 Vsaka sobota — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.40 S kamerom po svetu — 21.10 Wilma de Angelis — 21.40 Smučarske tekme v Wengenu — 22.40 Dick Powell se predstavlja.

Nedelja, 10. 1.: 9.30 Gozdni čuvaji — 10.00 Smučarske tekme v Wengenu — 11.30 Kmetijska oddaja — 18.00 Mladinski klub — 19.00 Svetnik — 20.00 Dnevnik — 20.45 Naapelj proti vsem — 22.00 Poročila.

Ponedeljek, 11. 1.: 11.40 Tak in napetost — 16.40 Ruščina — 17.10 Angleščina — 17.40 Francozi pri nas doma — 18.10 Risanke — 18.25 Obzornik — 18.45 Domača nega balnika — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Biseri glasbene literature — 20.40 Po dopustu — 21.40 Naš teleobjektiv.

Torek, 12. 1.: 20.30 Festival zabavnih melodij v Zagrebu.

Sreda, 13. 1.: 17.40 Miška Anatol in maček Peter Klepac — 17.55 Pionirski studio — 18.25 Obzornik — 18.45 Poljudno znanstveni film — 19.45 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Lirika — 20.40 Zabavno glasbena oddaja — 21.40 Kulturna panorama — 22.10 Festival zabavnih melodij v Zagrebu.

Četrtek, 14. 1.: 11.00 Francozi pri nas doma — 16.40 Ruščina — 17.10 Angleščina — 17.40 Na erko, na erko — 18.25 Obzornik — 18.45 Po Jugoslaviji — 19.15 Glasbena porota — 20.00 Dnevnik — 20.30 Narodna glasba — 20.40 Kri ni vse — 21.30 Ali razumeš sodobno glasbo — 20.40 Kri ni vse — 21.30 Ali razumeš sodobno glasbo?

Petek, 15. 1.: 18.10 PP in njegova trobanta — 18.25 Obzornik — 18.45 Rdeči signal — 19.15 Glasbene slike iz Vojvodine — 19.45 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Retrospektiva slovenskega filma — 22.00 V ateljeju G. A. Kosa.

Ta teden vam priporočamo:

Dela slovenskih pisateljev

- Louis Adamič: **SMEH V DŽUNGLI**, avtobiografija ameriškega priseljence, 416 str., pl. 58 šil.
- Vladimir Bartol: **TRŽAŠKE HUMORESKE**, zbirka veselih črtic, 192 str., ilustr., ppl. 24 šil.
- France Bevč: **ZABLODE**, roman iz meščanskega življenja, 188 str., br. 30 šil.
- Ivan Cankar: **ČRTICE**, izbor najbolj značilnih črtic, 160 str., ilustr., br. 16 šil.
- Fran S. Finžgar: **LETA MOJEGA POTOVANJA**, zgodbe o pisateljevem osebnem življenju in delu, 440 str., slikovne priloge, polusnje 85 šil.
- Janez Gradišnik: **URA SPOMINA**, zbirka novel, 312 str., ppl. 50 šil.
- Malevž Hacc: **TIHOTAPCI**, povest iz razburjivega življenja tihotapcev, 208 str., br. 22 šil.
- Anton Ingolič: **NA SPLAVIH**, roman iz življenja splavarjev, 282 str., ppl. 45 šil.
- Ivan Jan: **SKOZI ZASEDE**, zbirka črtic iz vojnih let, 160 str., br. 24 šil.
- Josip Jurčič: **JURIJ KOZIJK**, zgodovinska povest iz turških časov, 114 str., ilustr., br. 17 šil.
- Branka Jurca: **STEKLENI GRAD**, zbirka povesti, 176 str., ilustr., ppl. 21 šil.
- Gilica Jakopin: **DEVET FANTOV IN ENO DEKLE**, roman iz zadnje vojne, 160 str., ppl. 22 šil.
- Janko Kersnik: **KMETSKO SILE**, zbirka povesti iz kmečkega življenja, 92 str., pl. 31 šil.
- Juš Kozak: **RODNO MESTO**, zbirka novel, 196 str., ilustr., br. 18 šil.
- Danilo Lokar: **Z GLAVO SKOZI ZID**, zbirka novel, 172 str., pl. 45 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse